

**SVET
EVROPSKE UNIJE**

**Bruselj, 19. marec 2009 (28.05)
(OR. en)**

7864/09

**SCH-EVAL 48
FRONT 21
COMIX 252**

DOPIS

Pošiljatelj:	Pripravljalna skupina za posodobitev schengenskega kataloga o nadzoru zunanjih meja, vračanju in ponovnem sprejemu
Prejemnik:	Delovna skupina za schengensko evalvacijo
Zadeva:	Posodobljen schengenski katalog EU o nadzoru zunanjih meja, vračanju in ponovnem sprejemu

Schengenski katalog

EU:

*Nadzor zunanjih meja,
vračanje in ponovni sprejem
Priporočila in najboljše prakse*

VSEBINA

1.	UVOD	5
2.	PRVI DEL: nadzor zunanjih meja	8
A.	integrirano upravljanje meja	8
1.	<i>Koncept integriranega upravljanja meja</i>	8
2.	<i>Ključni elementi za pravilno uporabo integriranega upravljanja meja</i>	8
2.1.	Nadzor meje (mejna kontrola in varovanje meje), kot je opredeljeno v Zakoniku o schengenskih mejah, vključno z ustrezno analizo tveganja in obveščevalnimi podatki o kaznivih dejanjih	12
2.2.	Odkrivanje in preiskovanje čezmejnega kriminala v sodelovanju z vsemi pristojnimi organi pregona	13
2.3.	Model štiristranskega nadzora dostopa (ukrepi v tretjih državah, sodelovanje s sosednjimi državami, nadzor meje, nadzorni ukrepi na območju prostega gibanja, vključno z vračanjem)	13
2.4.	Sodelovanje obmejnih služb za upravljanje meja (enot mejne policije, carine, policije, enot za zagotavljanje nacionalne varnosti in drugih ustreznih organov) in mednarodno sodelovanje,	15
2.5.	Usklajevanje in skladnost dejavnosti držav članic in institucij ter drugih organov Skupnosti in Unije	16
3.	<i>Razvoj upravljanja meja na ravni Evropske unije</i>	17
B.	Podrobnosti priporočil in najboljših praks	18
1.	<i>Strategija in organizacijska struktura</i>	18
2.	<i>Osebe in usposabljanje</i>	21
3.	<i>Mejne kontrole</i>	23
3.1.	Splošno	23
3.2.	Kopenske meje	28
3.3.	Morske meje	32
3.4.	Letališča	34
4.	<i>Varovanje meje</i>	35
4.1.	Splošno	35
4.2.	Kopenske meje	36
4.3.	Morske meje	37
4.4.	Letališča	38
5.	<i>Analiza tveganja in obveščevalni podatki o kaznivih dejanjih</i>	38
6.	<i>Odkrivanje in preiskovanje čezmejnega kriminala v sodelovanju z vsemi pristojnimi organi pregona</i>	39
7.	<i>Ukrepi v tretjih državah tranzita in izvora</i>	40
8.	<i>Sodelovanje s sosednjimi tretjimi državami</i>	41
9.	<i>Kontrolni ukrepi znotraj območja prostega gibanja, vključno z vračanjem</i>	42
10.	<i>Sodelovanje obmejnih služb za upravljanje meja (mejne policije, carine, policije, enot za zagotavljanje nacionalne varnosti in drugih ustreznih organov)</i>	42
11.	<i>Sodelovanje med državami članicami</i>	43
12.	<i>Usklajevanje in skladnost dejavnosti držav članic in institucij ter drugih organov Skupnosti in Unije</i>	43
13.	<i>Preprečevanje korupcije</i>	44

3.	DRUGI DEL: VRAČANJE IN PONOVI SPREJEM.....	45
A.	Uvod – ukrepi vračanja in ponovnega sprejema za boj proti nezakonitim migracijam.....	45
B.	Podrobnosti priporočil in najboljših praks	48
1.	Pregled ustreznih mednarodnih pravnih aktov in pravnih aktov Skupnosti	48
2.	Zaščita pred odstranitvijo	50
3.	Postopki za posebne kategorije državljanov tretjih držav.....	51
4.	Odločbe o vrnitvi	53
5.	Prijetje državljanov tretjih držav	54
6.	Pridržanje državljanov tretjih držav v centrih za pridržanje	55
7.	Identifikacija in izdaja začasnih potnih listin	57
8.	Sporazumi o ponovnem sprejemu	59
9.	Odstranitev	60
10.	Poenostavitev pomoči pri prostovoljnem vračanju.....	61
11.	Sodelovanje z nevladnimi organizacijami (NVO).....	62
12.	Pravna pomoč/pravno svetovanje državljanom tretjih držav	62

*

* *

1. UVOD

Delovna skupina za schengensko evalvacijo se je na seji 17. julija 2008 odločila, da bo revidirala in posodobila schengenske kataloge priporočil in najboljših praks, vključno s schengenskim katalogom za nadzor zunanjih meja, vračanje in ponovni sprejem, ki je bil izdan februarja 2002. Od prve izdaje kataloga so začeli veljati različni pravni instrumenti in drugi dokumenti, ki se nanašajo na upravljanje meja. Poleg tega pa je bil razmeroma hiter tudi razvoj na področju upravljanja evropskih meja.

Katalog iz leta 2002 je bil revidiran, pri tem pa se je zlasti upoštevalo naslednje dokumente:

- Uredba sveta (ES) št. 415/2003 z dne 27. februarja 2003 o izdaji vizumov na meji, vključno z izdajo takih vizumov pomorščakom v tranzitu¹;
- Direktiva 2004/38/ES z dne 29. aprila 2004 o pravici državljanov Unije in njihovih družinskih članov do prostega gibanja in prebivanja na ozemlju držav članic;
- Direktiva Sveta 2004/82/ES z dne 29. aprila 2004 o dolžnosti prevoznikov, da posredujejo podatke o potnikih;
- Uredba Sveta (ES) št. 2007/2004 z dne 26. oktobra 2004 o ustanovitvi Evropske agencije za upravljanje in operativno sodelovanje na zunanjih mejah držav članic Evropske unije;
- Uredba (ES) št. 2006/562 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 15. marca 2006 o Zakoniku Skupnosti o pravilih, ki urejajo gibanje oseb prek meja (Zakonik o schengenskih mejah);
- Uredba (ES) št. 1931/2006 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 20. decembra 2006 o pravilih za obmejni promet na zunanjih kopenskih mejah držav članic in spremembi določb Schengenske konvencije;
- Priporočilo Komisije C (2006) 5186 konč. z dne 6. novembra 2006 o vzpostavitvi "Praktičnega priročnika za mejne straže (Schengenski priročnik)", ki ga uporabljajo pristojni organi držav članic pri izvajanju mejnih kontrol oseb (C(2008) 2976 konč.);
- Sklepi Sveta z dne 4. in 5. decembra 2006 o integriranem upravljanju meja (2768. zasedanje Sveta za pravosodje in notranje zadeve v Bruslju);
- Uredba (ES) št. 863/2007 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. julija 2007 o vzpostavitvi mehanizma za ustanovitev skupin za hitro posredovanje na mejah in o spremembah Uredbe Sveta (ES) št. 2007/2004 glede tega mehanizma ter o ureditvi nalog in pooblastil gostujočih uradnikov;
- Sporočila Komisije z dne 13. februarja 2008 o "svežnju o mejah";
- Sklepe Sveta z dne 5. in 6. junija 2008 o upravljanju zunanjih meja držav članic Evropske unije (2873. zasedanje Sveta za pravosodje in notranje zadeve v Luksemburgu);

¹ Ta uredba bo nehala veljati, ko se bo začela uporabljati uredba o Vizumskem zakoniku Skupnosti, katero že proučuje Delovna skupina za vizume.

- Uredba (ES) št. 767/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. julija 2008 o vizumskem informacijskem sistemu (VIS) in izmenjavi podatkov med državami članicami o vizumih za kratkoročno prebivanje (Uredba VIS);
- Direktiva Sveta 2003/110/ES z dne 25. novembra 2003 o pomoči v primeru tranzita za namene repatriacije po zračni poti;
- Odločba Sveta 2004/191/ES z dne 23. februarja 2004 o določitvi meril in praktičnih rešitev za izravnavo finančnih neskladij, ki so posledica uporabe Direktive 2001/40/ES o medsebojnem priznavanju odločb o izgonu državljanov tretjih držav;
- Odločba Sveta 2004/573/ES z dne 29. aprila 2004 o organiziranju skupnih letov zaradi odstranitve državljanov tretjih držav, ki so predmet posameznih odredb o odstranitvi, z ozemlja dveh ali več držav članic;
- 20 smernic o prisilnem vračanju, ki jih je Odbor ministrov Sveta Evrope sprejel 4. maja 2005;
- Direktiva (potrjena, a ne objavljena) Evropskega parlamenta in Sveta o skupnih standardih in postopkih v državah članicah za vračanje državljanov tretjih držav, ki nezakonito prebivajo v EU.

Namen Kataloga je na podlagi primerov podati priporočila in izpostaviti najboljše prakse izvajanja zgoraj omenjenih uredb in drugih dokumentov, da bi tako schengenskim državam članicam in schengenskim državam pristopnicam pomagali pri pravilnem izvajanju schengenskega pravnega reda.

Katalog upošteva tudi najboljše prakse, ki so opredeljene v poročilih Odbora za schengensko evalvacijo, in sicer na podlagi ocen o pripravljenosti držav članic glede uskladitve s schengenskim pravnim redom.

Katalog je sestavljen iz dela o nadzoru zunanjih meja in dela o vračanju in ponovnem sprejemu. Splošni del opisuje osnovne koncepte temeljne politike in trenutni razvoj na ravni Evropske unije. Sledi vrsta priporočil in najboljših praks, ki so prikazane v obliki preglednice tako, da so na levi priporočila na desni pa najboljše prakse.

V katalogu so zajete naslednje opredelitve:

- Priporočila: vrsta nedokončnih ukrepov, s pomočjo katerih bi bilo mogoče vzpostaviti podlago za pravilno uporabo in spremljanje schengenskega pravnega reda;
- Najboljše prakse: nedokončen sklop delovnih metod ali vzorčnih ukrepov, ki predstavljajo optimalno uporabo schengenskega pravnega reda, pri tem pa je treba upoštevati, da za vsak posebni del schengenskega sodelovanja lahko velja več najboljših praks.

Svet za pravosodje in notranje zadeve je na zasedanju 4. in 5. decembra 2006 opredelil področje uporabe integriranega upravljanja meja. Koncept integriranega upravljanja meja je osnova za upravljanja meja držav članic. Zaradi navedenega so priporočila in najboljše prakse iz Dela 1 razdeljene v točke in podtočke in so v skladu z besedilom integriranega upravljanja meja.

Reševanje problema nezakonitega priseljevanja državljanov iz tretjih držav je eden od pglavitnih ciljev skupne politike v okviru območja svobode, varnosti in pravice. Eden od načinov, da bi ta pojav rešili, je oblikovanje učinkovite politike vračanja, vključno s sporazumi o ponovnem sprejemu. Drugi del kataloga je osredotočen na pglavitna vprašanja glede praktičnih rešitev vračanja. Obravnava postopkovna vprašanja, tehnične rešitve in obseg pravic, ki so zagotovljene državljanom tretjih držav pred njihovo vrnitvijo. Poleg tega tudi izpostavlja vlogo drugih udeležencev, ki niso ustrezne vladne institucije, pri oblikovanju učinkovitega sistema vračanja, ki spoštuje človekove pravice. Ob upoštevanju vse večjega pomena politike vračanja je treba nujno opredeliti tudi skupna pravila za schengenske države.

Uporabljajo se opredelitve iz zadevnih uredb.

Za lažjo uporabo kataloga, so priporočila oštevilčena.

Katalog bo služil kot referenca za nadaljnje ocenjevanje v državah kandidatkah in pomoč pri spremljanju pravilne uporabe schengenskega pravnega reda v schengenskih državah.

Katalog bo po potrebi posodobljen.

2. PRVI DEL: NADZOR ZUNANJIH MEJA

A. INTEGRIRANO UPRAVLJANJE MEJA

1. Koncept integriranega upravljanja meja

Skupni model evropskega upravljanja meja je pomembno orodje za ohranjanje notranje varnosti držav članic, preprečevanje in odkrivanje nezakonitega priseljevanja ter s tem povezanega kriminala in drugega čezmejnega kriminala.

Svet za pravosodje in notranje zadeve je na 2768. zasedanju 4. in 5. decembra 2006 v Bruslju sprejel naslednje sklepe:

Koncept integriranega upravljanja meja ima naslednje razsežnosti:

- nadzor meje (mejna kontrola in varovanje meje), kot je opredeljeno v Zakoniku o schengenskih mejah, vključno z ustrezno analizo tveganja in obveščevalnimi podatki o kaznivih dejanjih,
- odkrivanje in preiskovanje čezmejnega kriminala v sodelovanju z vsemi pristojnimi organi pregona,
- model štiristranskega nadzora dostopa (ukrepi v tretjih državah, sodelovanje s sosednjimi državami, nadzor meje, nadzorni ukrepi na območju prostega gibanja, vključno s povratkom),
- sodelovanje obmejnih služb za upravljanje meja (enot mejne policije, carine, policije, enot za zagotavljanje nacionalne varnosti in drugih ustreznih organov) in mednarodno sodelovanje,
- usklajevanje in skladnost dejavnosti držav članic in institucij ter drugih organov Skupnosti in Unije;

Skladnost med navedenimi razsežnostmi in način, kako jih schengenske države uporabljajo, sta ključnega pomena za uspeh koncepta integriranega upravljanja meja.

2. Ključni elementi za pravilno uporabo integriranega upravljanja meja

Nadzor meje ni samo v interesu schengenskih držav članic, kjer se slednji izvaja na zunanjih mejah, temveč tudi v interesu vseh držav članic, ki so ali bodo odpravile nadzor meje na svojih notranjih mejah. Zato je pri izvajanju upravljanja meja treba upoštevati, da države članice nadzorujejo svoje zunanje meje za lastne potrebe in hkrati tudi za potrebe drugih schengenskih držav članic (načelo solidarnosti). Zato bi bilo treba stalno ohranjati učinkovit nadzor meja, ki bi zajemal vse nezakonite pojave, vključno s tistimi, ki nimajo vpliva na lokalno varnost.

V tem smislu bi morale vse zadevne države članice mejnemu nadzoru posvetiti ustrezno pozornost. Da bi se izognili stalnemu pomanjkanju virov na področjih, kjer so zahteve lokalne varnosti na splošno v navzkrižju s schengenskimi zahtevami, bi moral nadzor meja, vključno z analizo tveganja in kazenskimi preiskavami, ostati glavna naloga odgovornih operativnih enot.

Upravljanje meja je naloga, ki zahteva visoko raven strokovne usposobljenosti. Za izvajanje koncepta integriranega upravljanja meja v vsaki državi članici bi bilo treba oblikovati en sam glavni odgovorni javni organ (ne vojaški), pri tem pa posebej in nujno upoštevati mejno kontrolo, preprečevanje nezakonitega priseljevanja vzdolž zunanjih meja in boj proti nezakonitemu priseljevanju na ozemlju držav članic. Treba bi bilo oblikovati centralizirano vodenje, kontrolo, nadzor in navodila posebej za nadzor meja ter analizo tveganja in kazenske preiskave za sodelovanje med službami in mednarodno sodelovanje, da bi tako preprečili in zatrli nezakonito priseljevanje.

Odgovorni organ, ponavadi mejna straža ali mejna policija, bi moral biti centraliziran in jasno strukturiran. Za delovanje enot odgovornega organa na centralni, regionalni in lokalni ravni je potrebna direktna struktura poveljevanja, ki zagotavlja skupni pristop k nadzoru meja, enotno načrtovanje in sistem usposabljanja ter obširen in hiter pretok podatkov na vseh ravneh organizacije.

Poglavitna pravna podlaga za upravljanje meja se nahaja v omenjeni zakonodaji Skupnosti. Kljub temu pa še vedno obstaja potreba po dopolnilni zakonodaji na nacionalni ravni, med drugim o mejni policiji, tujcih in priseljevanju ter varstvu podatkov, da bi tako lahko v celoti izvajali koncept integriranega upravljanja meja. Potrebna je tudi pravna podlaga, ki bi omogočala tekoče in učinkovito sodelovanje med službami in mednarodno sodelovanje ter izmenjavo informacij. S sosednjimi tretjimi državami in državami izvora bi bilo treba skleniti mejne sporazume, sporazume o obmejnem prometu in ponovnem sprejemu. Poleg tega pa bi moralo biti nezakonito prečkanje meje kaznivo, prevoznikom nezakonitih priseljencev pa bi bilo treba naložiti denarne kazni in jih zadolžiti za njihovo vrnitev.

S pomočjo nacionalne strategije za upravljanje meja bi bilo treba jasno dodeliti naloge, kot so priprava ocen za oblikovanje smernic za razvoj in načrtovanje v okviru ustreznih enot na nacionalni, regionalni in lokalni ravni. Strategija bi morala vključevati tudi ocene delovnega okolja, tveganj in groženj, analize potrebnih virov ter akcijske in razvojne načrte.

Osebe, ki izvajajo naloge mejne policije, bi morale biti praviloma za to posebej strokovno usposobljene. Osebe z manj izkušnjami lahko opravljajo pomožna dela ter začasno pomagajo strokovnjakom. Glede nalog, ki zahtevajo uporabo osebnih podatkov, vpogled v zaupne registre ali odločitve v zvezi z poseganjem v fizično integriteto ali svobodo posameznika, niso dovoljene nobene izjeme.

Analize tveganja in upravljanje meja je treba podpreti s sistematičnim obveščanjem. Sistemi za upravljanje meja bi morali biti usposobljeni za zbiranje obveščevalnih podatkov, njihovo analizo in uporabo pri delu na terenu. Celovit model analize tveganja za nadzor meja povezuje obveščevalne podatke, analizo tveganja in upravljanje meja na vseh ravneh. S strateškim obveščanjem se razvrščajo vsi podatki in izpostavlja strateška situacijska slika: pojavi z osnovnimi dejavniki. Pripravljajo se statistike, trendi in kakovostni opisi. Strateška analiza tveganja ocenjuje ključne strateške informacije. Navaja možne spremembe in predlaga politike. Analitiki morajo biti v celoti obveščeni o osnovnih paradigmah, interesih, tveganjih in grožnjah. Strateško upravljanje je upravljanje organizacije s pomočjo strateških ključnih ciljev (kratkoročno) in sprememb (dolgoročno).

Operativno obveščanje povezuje operativne informacije s terena in strateške informacije (inputi in outputi v obeh smereh) v "operativno" utemeljenem okviru. Naloga operativne ocene tveganja je izvajanje kvantitativnih in kvalitativnih analiz operativnega okolja, aktivnih objektov in rezultatov lastnih dejavnosti. Pri tem je cilj pridobiti veljavne informacije o prevladujočih razmerah. Navedene informacije bi bilo treba uporabiti za poenostavitev optimalne usmeritve virov. Posebno pozornost je treba nameniti vrzelim, tj. kjer sistem odpove. Operativno upravljanje pomeni upravljanje virov in zahtev v okviru dodeljenih nalog, proračunskih okvirov, sredstev in pristojnosti. Ta funkcija se navezuje na organizacijske enote, ki imajo določeno odgovornost, na primer regionalno pristojnost. Operativna analiza tveganja zagotavlja tudi kazalce tveganja in profile za taktično raven.

Taktično obveščanje (na terenu) povezuje operativne terenske delavce pri njihovem vsakdanjem delu z informacijskim sistemom. To pomeni dvosmerni pretok podatkov (inputi in outputi). V praksi to pomeni oceno ljudi, vozil, plovil ali letov, ki jih je treba preveriti. Ta ocena se izvaja v okviru sprotne taktične situacije. Zato se navedena metoda lahko imenuje taktična analiza tveganja.

Za odkrivanje čezmejnega kriminala je treba posebno pozornost nameniti kontrolnim postopkom za sumljive posameznike in predmete. Osebe bi morale poznati kazalce tveganja, profile tveganja in tipične načine delovanja čezmejnega kriminala. Osebe bi morale biti tudi seznanjene s posebnimi ciljnimi skupinami, v zvezi s katerimi se izvajata kontrola in nadzor.

Prilagojena analiza tveganja povezuje določene pojave ali primere. Poleg tega pa predstavlja takojšnji odziv na konkretne primere, odkrite na meji. Njen glavni cilj je obveščanje drugih struktur o kazalcih tveganja.

Poznavanje razmer pomeni, v kolikšni meri so organi zmožni odkrivati čezmejna gibanja in poiskati utemeljene razloge za nadzorne ukrepe. V praksi pa poznavanje razmer prikaže, kako organi določajo časovni okvir in področje za naslednje tri funkcije: odkrivanje gibanj, ki bi lahko bila poskus nezakonitega prečkanja meje, opredeljevanje odkritih ciljnih skupin in pravočasna analiza predhodnih identifikacij.

Stalno pozornost je treba namenjati oceni razmer, da bi tako lahko učinkovito upravljali z dejavnostmi nadzora meja in učinkovito izvajali integrirano upravljanje meja. Zato mora biti delovanje sistema upravljanja meja prilagojeno v skladu s prevladujočimi pogoji na mejah. Kakovostni in zanesljivi podatki bi morali biti del stalnega vrednotenja in na voljo tudi drugim schengenskim državam. Dejavnosti analize tveganja bi morale biti centralizirane in jasno strukturirane na vseh ravneh organizacije, ki je odgovorna za upravljanje meja, da bi tako dosegli ustrezno poznavanje razmer ter vzpostavili in vzdrževali celovito in zanesljivo situacijsko sliko.

Zmožnost odzivanja na mejah (zračnih, morskih in kopenskih) pomeni čas, potreben za odziv na poskus nezakonitih dejavnosti ob meji ter čas in sredstva, ki so potrebna za ustrezen odziv v nenavadnih okoliščinah. Upravljanje meja bi moralo imeti tako zmožnost ukrepanja, da bi bila po potrebi dodelitev virov temu prilagojena: rezerve, osebe in oprema morajo biti na voljo, da se odzovejo na spremembe ob mejah in na mejnih prehodih. Treba bi bilo oblikovati tudi načrte za odziv na nenadno in obsežno nezakonito priseljevanje.

Vsi načelniki in vodje na terenu ter osebe, ki ocenjuje upravljanje meja, bi morali biti sposobni ovrednotiti raven poznavanja razmer in zmožni odzivanja.

2.1. Nadzor meje (mejna kontrola in varovanje meje), kot je opredeljeno v Zakoniku o schengenskih mejah, vključno z ustrežno analizo tveganja in obveščevalnimi podatki o kaznivih dejanjih

Ključno področje splošne strategije za meje je operativno upravljanje meja, ki ga sestavljajo mejna kontrola ter varovanje meja in temelji na analizi tveganj. Nadzor meje je ključni element v boju proti nezakonitemu priseljevanju in trgovini z ljudmi in pri preprečevanju katere koli grožnje notranji varnosti, javnemu redu, javnemu zdravju in mednarodnim odnosom držav članic. Je multidisciplinarna dejavnost kazenskega pregona in v skupnem interesu držav članic.

Mejno kontrolo se izvaja v skladu z Uredbo (ES) št. 562/2006 Evropskega parlamenta in Sveta o Zakoniku Skupnosti o pravilih, ki urejajo gibanje oseb prek meja (Zakonik o schengenskih mejah). Mejni policisti morajo pri izvajanju svojih nalog upoštevati priporočila in navodila iz Praktičnega priročnika za mejne policiste (Schengenski priročnik).

Bistveni elementi upravljanja meja so sistematično preverjanje vseh oseb, ki prečkajo zunanje meje in učinkovito varovanje meje med mejnimi prehodi. V tem smislu je treba sprejeti vse ustrezne ukrepe, da bi tako ohranili notranjo varnost in preprečili nezakonito priseljevanje.

Mejne kontrole bi morale biti oblikovane glede na količino in profil pretoka potnikov, oceno ogroženosti in analizo tveganja. V zvezi z infrastrukturo morajo biti na voljo ustrezni objekti za mejne kontrole in varovanje meja. Treba je zagotoviti tudi ustrezne človeške vire. Točno določene zahteve za nadzor meje so odvisne od različnih dejavnikov, in sicer: pritiska nezakonitega priseljevanja, geografskega položaja, profila potnikov in obsega mejnega prometa. Treba je izpolniti tudi posebne zahteve v zvezi s tremi tipi meja (zračne, morske, kopenske), vključno z obmejnimi prometom.

Posamezna država članica bi morala imeti zmogljivosti in načrte za začasno okrepitev nadzora meje. Vse ravni bi morale biti seznanjene z možnimi grožnjami in načrti za povišanje ravni nadzora. Ravni okrepljenega mejnega nadzora bi morale biti v skladu z grožnjo in potrebnimi ukrepi.

Nadzor meja s pomočjo tehničnih in elektronskih sredstev izvajajo stacionarne in mobilne enote, ki nadzorujejo in patrolirajo na občutljivih območjih. Varovanje meja bi moralo temeljiti na sistemu ustreznih analiz tveganja. Oprema in sredstva bi morala biti v skladu z razmerami na meji.

Uradniki, ki opravljajo navedene naloge, morajo biti posebej za to usposobljeni strokovnjaki. Poleg tega pa je potreben jasen načrt usposabljanja (osnovno in nadaljevalno usposabljanje), ki bi zajel operativne veščine, poznavanje zakonodaje, znanje jezikov, itd.

2.2 Odkrivanje in preiskovanje čezmejnega kriminala v sodelovanju z vsemi pristojnimi organi pregona

Mejni policisti se pri izvajanju svojih nalog srečujejo s kaznivimi dejanji, povezanimi s prečkanjem meje, med drugim s trgovanjem in tihotapljenjem ljudi, drog in orožja, prenašanjem in ponarejenimi potnimi listinami, ukradeno lastnino in ukradenimi vozili, itd. Da bi prispevali k notranji varnosti držav članic in povečali zmožnost odkrivanja nezakonitih dejanj, bi morali mejni organi sodelovati pri preiskovanju zgoraj omenjenih kaznivih dejanj. Sodelovanje v takšnih preiskavah povečuje obveščenost mejne policije o načinu delovanja, poteh nezakonitega priseljevanja in poenostavlja pripravo kazalcev in profilov tveganja.

Naloge mejnih organov bi morale biti zlasti preiskave v zvezi z nezakonitim prečkanjem meje, ponarejenimi potnimi listinami in tihotapljenjem ljudi. Pri preiskavah glede čezmejnega kriminala pa je potrebno tesno sodelovanje med službami. Možnosti sodelovanja na tem področju vključujejo na primer izmenjavo podatkov, oblikovanje skupnih preiskovalnih skupin, skupne baze podatkov in enostavno izmenjavo informacij.

2.3 Model štiristranskega nadzora dostopa (ukrepi v tretjih državah, sodelovanje s sosednjimi državami, nadzor meje, nadzorni ukrepi na območju prostega gibanja, vključno z vračanjem)

Model štiristranskega nadzora dostopa je ključni element integriranega upravljanja meja. To pomeni, da model predvideva, da se vrsta dodatnih ukrepov izvaja v različnih sklopih.

Ukrepi iz prvega sklopa se sprejmejo v tretjih državah, ki so predvsem države izvora in tranzitne države. Ukrepi vključujejo pomoč in usposabljanje, ki ju zagotovijo uradniki za zvezo in strokovnjaki za listine, namenjena pa sta konzularnim uslužbencem na konzulatih in osebju prevoznih podjetij tretjih držav izvora in tranzitnih držav, ki so vir tveganj v zvezi z nezakonitim priseljevanjem.

Drugi sklop zajema sodelovanje s sosednjimi državami. Sporazumi s sosednjimi državami o sodelovanju na področju upravljanja meja so učinkovito orodje za povečanje varnosti meja. Sodelovanje bi moralo potekati tako, da bi oblikovali ustrezne delovne mehanizme, kot so izmenjava informacij, ustrezne komunikacijske poti, centralne, regionalne in lokalne kontaktne točke, postopki za ravnanje v sili ter objektivna obravnava incidentov, da bi se izognili političnim sporom itd. Tudi na pomorskih območjih bi bilo treba vzpostaviti strukture regionalnega sodelovanja preko zunanjih meja. Te pobude bi morale združiti vse države v določeni regiji.

Nadzor meje, ki je tretji sklop modela, zagotavlja sistematično mejno kontrolo za vsako osebo, ki vstopa ali izstopa iz schengenskega območja. Poleg tega pa zagotavlja tudi ustrezno raven za odkrivanje nezakonitih prečkanj meje na območjih med dvema mejnima prehodoma ali na morju, uporabo ponarejenih listin in skrivanj v prevoznih sredstvih. Nadzor meje je del nacionalnega preprečevanja kriminala, saj išče in odkriva tihotapljenje ljudi, ukradeno lastnino in druga čezmejna ali z mejo povezana kazniva dejanja ter prispeva k odkrivanju težjih oblik kriminala.

Četrty sklop pa zajema nadzorne ukrepe na področju prostega gibanja, vključno z vračanjem. Ti ukrepi s pomočjo okrepljenega iskanja, kontrol in nadzornih ukrepov, ki temeljijo na nacionalnih podatkih in so v skladu z nacionalno zakonodajo, preprečujejo nezakonito priseljevanje in čezmejni kriminal na ozemlju schengenskih držav. Nezakonite priseljence, odkrite na schengenskem ozemlju, prevzamejo v svojo pristojnost določeni organi. Te priseljence je treba registrirati in če ne obstajajo pogoji za prebivanje in ni ovir, ki temeljijo na resnih humanitarnih razlogih ali mednarodnemu pravu, jih je treba vrniti v njihovo državo izvora. Države članice morajo skupaj z ustreznimi organi opredeliti minimalne standarde za kontrolne ukrepe na njihovem ozemlju, kraje, kjer državljani tretjih držav prebivajo nezakonito, čezmejne prometne povezave, itd.

2.4. Sodelovanje obmejnih služb za upravljanje meja (enot mejne policije, carine, policije, enot za zagotavljanje nacionalne varnosti in drugih ustreznih organov) in mednarodno sodelovanje,

Sodelovanje služb je treba izvajati na vseh ravneh (nacionalni, regionalni in lokalni) in mora zajemati vse organe, ki so pristojni za preprečevanje in boj proti nezakonitemu priseljevanju ter čezmejnemu kriminalu. V zvezi s tem ne sme biti nobenega dvoma, kateri organ je pristojen v kateri koli situaciji.

Politika sodelovanja obmejnih služb bi morala biti oblikovana na sejah vodij služb, ki so pristojne za upravljanje meja in preprečevanje čezmejnega kriminala. Načrtovanje sodelovanja med službami se lahko izvaja na vseh ravneh (nacionalni, regionalni in lokalni). Sodelovanje mora biti načrtovano tako, da temelji na enotnem razumevanju situacije (enotna analiza tveganj in groženj). Zlasti je pomembna izmenjava informacij in podatkov med pristojnimi organi, vključno z mehanizmom za reševanje možnih sporov glede pristojnosti med organi. Poleg tega mora sodelovanje zajemati operativna vprašanja, na primer uporabo kompatibilne komunikacijske opreme, načrtovanje skupnih operacij in sodelovanje pri skupnem usposabljanju in vajah.

Sodelovanje med državami članicami mora zajemati najmanj vse sosednje države članice. Bistvenega pomena je tudi sodelovanje med državami članicami v okviru agencije FRONTEX. Za posamezne države članice je cilj udeležbe v usklajenem sodelovanju agencije FRONTEX pomoč drugim državam članicam pri njihovem soočanju s pritiskom nezakonitega priseljevanja, oblikovanje najboljših praks za upravljanje meja in v okviru postopka tudi povečanje strokovne usposobljenosti lastnega osebja.

Države članice, ki se soočajo z vse večjim pritiskom priseljevanja, lahko FRONTEX zaprosijo za izvedbo skupne operacije ali napotitev skupine za hitro posredovanje na mejah na tista področja, kjer je pritisk najhujši. Treba bi bilo razviti zmogljivosti za gostitev omenjenih skupin in napotitev gostujočih uradnikov v skupine v tujini. Po potrebi bi bilo treba sprejeti tudi ustrezno nacionalno zakonodajo, ki bi omogočala te postopke.

Namen evropske mreže patrulj, ki je pobuda agencije FRONTEX, je poenostaviti sodelovanje med državami članicami. To pa v praksi pomeni, da sosednje države članice sodelujejo na področju varovanja na morju tako, da skupaj načrtujejo svoje pomorske patrulje. To pa je tudi koncept, ki bi lahko državam članicam z morskimi mejami zagotovil dodano vrednost.

Mednarodno sodelovanje na področju integriranega upravljanja meja se lahko razdeli na večstransko, dvostransko, regionalno in lokalno sodelovanje. Sodelovanje s tretjimi državami bi moralo zajemati vse sosednje države in poglavitne države izvora in tranzitne države nezakonitega priseljevanja, usmerjenega proti zadevnim državam članicam. V zvezi s sodelovanjem s sosednjimi državami je nujno, da tranzitne države nudijo aktivno pomoč tako, da zagotovijo, da so njihove meje popolnoma varne in sprejmejo ukrepe, ki niso osredotočeni na meje, na primer dosledno izvajanje vračanja.

2.5 Usklajevanje in skladnost dejavnosti držav članic in institucij ter drugih organov Skupnosti in Unije

Ustrezne delovne skupine Sveta, med drugim za meje, schengensko evalvacijo, CIREFI, migracije in izgon in vizume ter druga telesa kot sta odbor SCIFA in CATS, razpravljajo o razmerah, novih pobudah in osnutkih predlogov za spremembo zakonodaje o integriranem upravljanju meja Evropske unije. Enotnost in skupno razumevanje upravljanja meja povečujeta preglednost in medsebojno zaupanje med državami članicami. Zato aktivno sodelovanje pri oblikovanju upravljanja meja v okviru stalnih delovnih skupin Sveta, začasnih delovnih skupin Komisije in pobud agencije FRONTEX državam članicam zagotavlja dodano vrednost pri njihovem upravljanju meja.

Države članice bi morale uporabljati skupna orodja za upravljanje meja kot so Schengenski priročnik za usposabljanje in izvajanje mejnih kontrol, model analize tveganja (CIRAM) za oblikovanje analiz tveganja, skupni osnovni učni načrt in skupni nadaljevalni učni načrt za načrtovanje usposabljanja.

Sistem schengenskega ocenjevanja je osnovni element za zagotavljanje skladnosti s schengenskim pravnim redom, ustreznega izvajanja integriranega upravljanja meja in povečane preglednosti nacionalnega upravljanja meja. Sodelovanje pri ocenjevalnih misijah delno povečuje obveščenost držav članic o oblikovanju najboljših praks za upravljanje meja. Med ocenjevalno misijo bi bilo treba temeljito preučiti celotni sistem integriranega upravljanja meja schengenske države članice ali države kandidatke in pri tem zajeti poveljujoči ali koordinacijski organ za nadzor meje na nacionalni ravni, različne vrste obmejnih ali drugih ustreznih enot ter tudi oddelke za analizo tveganj in nacionalne centre za usklajevanje.

3. *Razvoj upravljanja meja na ravni Evropske unije*

Pri izvajanju koncepta integriranega upravljanja meja Evropske unije in oblikovanju upravljanja meja v državah članicah in schengenskih državah kandidatkah bi bilo treba sprejeti določbe za nadaljnji razvoj na področju upravljanja meja EU.

Evropska komisija je 13. februarja 2008 objavila tri sporočila, ki skupaj tvorijo "sveženj o mejah":

1) Poročilo o oceni in prihodnjem razvoju agencije FRONTEX, 2) Evropski sistem za nadzorovanje meja (EUROSUR) in 3) Prihodnji izzivi pri upravljanju zunanjih meja EU. Večina predlogov iz poročil se je že začela izvajati. Napredek na ravni EU bi moral biti razpoznaven na področju razvoja upravljanja meja držav članic in držav kandidatk.

B. PODROBNOSTI PRIPOROČIL IN NAJBOLJŠIH PRAKS

PRIPOROČILA	NAJBOLJŠE PRAKSE
1. Strategija in organizacijska struktura	
1. Učinkovite in funkcionalne pristojnosti ministrstva za upravljanje meja.	
2. Centralizirani viri, nadzor in navodila za nadzor meja v pristojnosti ustreznega ministrstva na področju pravosodja in notranjih zadev.	
3. Jasno in učinkovito usklajevanje koncepta integriranega upravljanja meja ter njegovo izvajanje na nacionalni, regionalni in lokalni ravni.	Jasno opredeljeno integrirano upravljanje meja za vse ravni sodelujočih organov.
4. Centraliziran in jasno strukturiran odgovorni javni organ z direktno strukturo poveljevanja med enotami mejne policije, ki bi zagotovil skupni pristop k nadzoru meja, enoten sistem načrtovanja ter obširen in hiter pretok podatkov na vseh ravneh organizacije.	En sam organ pokriva vse razsežnosti integriranega nadzora meja. Pristojni javni organ je specializirana mejna straža ali mejna policija (in ne vojaške sile).
5. Nadzor meja na lokalni ravni bi morali izvajati posebej za to določene enote mejne policije.	
6. Nacionalne večletne strategije so podlaga za razvoj upravljanja meja.	Strategija je na voljo pristojnim uradnikom na vseh ravneh. Osebe je seznanjeno z vsebino strategije. Strategija je podlaga in vsebuje smernice za načrtovanje.
7. Centralizirano nacionalno načrtovanje upravljanja meja posreduje smernice in sezname zahtev regionalni ravni. Na regionalni ravni delovni načrt ali program poda smernice in seznam zahtev lokalni ravni.	Na nacionalni in regionalni ravni: – krožno večletno načrtovanje, – letni delovni program, – letni program dejavnosti in uporaba virov (interni ali zaupni), – letni program usposabljanja; na lokalni ravni: – letni delovni program, – letni/mesečni program dejavnosti in uporabe virov (interni ali zaupni), – letni program usposabljanja.

8. Skladna nacionalna zakonodaja in sporazumi, ki omogočajo učinkovito izvajanje koncepta integriranega upravljanja meja, na primer: – zakon o meji in/ali zakon o mejni policiji, – zakon o tujcih ali zakon o priseljevanju, – zakon o varstvu podatkov, – zakon/pravila o sodelovanju med službami, – pravila o kaznovanju za nezakonito prečkanje meje in pomoč nezakonitim priseljencem, – pravila o odgovornosti prevoznikov: npr. izrekanje denarnih kazni prevoznikom nezakonitih priseljencev in obveznost prevoznikov, da zagotovijo prevoz za vrnitev ter odgovornost glede stroškov bivanja dokler prevoz ni na voljo. – mejni sporazumi s sosednjimi državami, – sporazumi o ponovnem sprejemu s sosednjimi državami, državami izvora in tranzitnimi državami, – lokalni sporazumi o obmejnem prometu z sosednjimi tretjimi državami.	
9. Sprejetje potrebnih ukrepov za pravilno uporabo zakonodaje EU.	Dopolnilna nacionalna pravila in uredbe za celovito uporabo instrumentov Skupnosti, ki se nanašajo na gostitve in napotitve gostujočih uradnikov, članov skupin za hitro posredovanje na mejah in opreme v okviru operacij, ki jih usklajuje FRONTEX. Nacionalna pravila za dodelitev nacionalnih strokovnjakov v FRONTEX.
10. Pri izvajanju nadzora meja bi bilo treba upoštevati mednarodne pravne instrumente, ki se nanašajo na upravljanje meja.	
11. Sodelovanje in usklajevanje pristojnosti različnih organov in agencij bi moralo biti urejeno z zakonodajo in sporazumi o sodelovanju (npr. memorandum o soglasju).	Skupna strategija služb v zvezi s preprečevanjem čezmejnega kriminala in nezakonitega priseljevanja. Sporazumi, zakoni ali pravila zajemajo vsa področja in vse ravni sodelovanja med službami, in sicer: – izmenjavo informacij, – skupne analize tveganja, – izmenjavo izkušenj, – sodelovanje pri usposabljanju, – sodelovanje v zvezi z obveščevalnimi podatki in preiskavami,

	– skupno uporabo baz podatkov, – skupne operacije, – skupne kontaktne točke služb.
12. Izvajanje Konvencije ZN proti mednarodnemu organiziranemu kriminalu in njenih protokolov o trgovini z ljudmi in tihotapljenju migrantov po kopnem, morju in zraku ter tihotapljenju strelnega orožja, njegovih sestavnih delov in streliva.	Načrti za prijetje tihotapcev in odkrivanje žrtev v sodelovanju z drugimi ustreznimi organi. Usposabljanje, usmerjena analiza tveganja, profiliranje in operativna navodila za mejne policije pri odkrivanju žrtev trgovine z ljudmi.
13. Ustrezno izvajanje dvostranskih sporazumov o sodelovanju pri upravljanju meja na mednarodni ravni.	Ti sporazumi/zakoni zajemajo vsa področja čezmejnega sodelovanja: – izmenjavo informacij, – skupne analize tveganja, – izmenjavo izkušenj, – postopke za nujne primere, – skupne dejavnosti, – itd.
14. Strateško načrtovanje, dodeljevanje osebja in tehničnih virov temelji na stalnih analizah okolja in groženj.	Načrtovanje upravljanja meja in s tem povezanih dejavnosti temelji na obveščevalnih podatkih.
15. Nenehno posodabljanje celovite situacijske slike na nacionalni ravni, ki zajema vse informacije povezane z nacionalnim upravljanjem meja.	Situacijska slika na vseh ravneh vsebuje informacije o: – čezmejnem prometu (vsi in vsak mejni prehod, državljanstva, število in razlogi za dvosmerne kontrole, zavrnitve vstopov, odkrita nezakonita dejanja, način delovanja, vrste, itd.), – razmerah ob modri in zeleni meji (število nezakonitih prečkanj meje, državljanstvo, način delovanja, odkrite poti, itd.), – nezakonitih priseljencih, odkritih na ozemlju, izgnanih osebah, prosilcih za azil, itd., – slika o razmerah pred mejo (razmere o upravljanju meja v sosednjih državah in državah izvora in tranzitnih državah);
16. Čim bolj sprotna situacijska slika na regionalni in lokalni ravni, da bi se tako povečala zmožnost odzivanja, okrepilo poznavanje razmer in izboljšale zmogljivosti za usklajevanje operativnih dejavnosti.	ter na regionalni (ali lokalni) ravni: – razpoložljivih virih, številu in lokaciji patrulj, plovil, letal in tehničnih sredstev, – imenih in nalogah vodij izmen, itd., – ciljih na pomorski ravni, – drugih pomembnih vprašanjih.

17. Poznavanje razmer glede zunanjih meja bi moralo na nacionalni ravni obstajati 24 ur na dan.	En sam nacionalni center za usklajevanje, ki bo 24 ur na dan usklajeval dejavnosti vseh nacionalnih organov, ki izvajajo naloge nadzora zunanjih meja (spremljanje, odkrivanje, prepoznavanje, sledenje in prestrezanje), in ki si bo lahko izmenjeval informacije s centri v drugih državah članicah in agencijo FRONTEX.
18. Država članica bi morala imeti eno samo osrednjo točko za stike z drugimi državami članicami, in sicer za vprašanja povezana z upravljanjem meja, agencijo FRONTEX in drugimi službami ter mednarodnimi organi.	Nacionalni center za usklajevanje je odgovoren za: – dnevna, tedenska in neformalna poročila o razmerah, – takojšnje stvarne informacije o razmerah za pomoč v postopku sprejemanja odločitev, – sporočila zgodnjega opozarjanja. Vse informacije se izmenjajo po elektronski obdelavi in izmenjavi podatkov.
19. Ustrezno število regionalnih in lokalnih centrov vodenja in usklajevanja za zagotovitev operativnih komunikacij in upravljanja informacij.	Regionalni/lokalni centri vodenja in nadzora delujejo pod vodstvom ustreznih regionalnih/lokalnih poveljstev. Razpoložljivost 24 ur na dan za: – spremljanje razmer, – usklajevanje in omogočanje operativnih dejavnosti, – ukrepanje v nujnih primerih, – poznavanje misij in pomoč.
20. Dodeljevanje rezerv, osebja in opreme za odziv na incidente in nezakonite premike ob mejah na mejnih prehodih.	Načrti za različne scenarije na vseh ravneh (cilji, razpoložljivost, lokacija, pristojnost, itd.), vključno z možno napotitvijo skupine za hitro posredovanje na mejah (RABIT) in načrti v primeru obsežnega nezakonitega priseljevanja.
21. Država članica bi morala na podlagi ocene in analize tveganj zagotoviti zmogljivosti za okrepitev nadzora meje.	Načrti na različnih ravneh za okrepitev mejnega nadzora na podlagi možnih scenarijev.
2. Osebj e in usposabljanje	
22. Za učinkovito mejno kontrolo in nadzor je potrebno zadostno število osebja, kar je med drugim odvisno od ocene in analize tveganj.	Preučitev primerljivih razmer v drugih schengenskih držav članic lahko služi kot primer.
23. Merila za izbor novega osebja temeljijo na pisnih pravilih. Treba bi bilo testirati zahtevano raven izobrazbe in fizično pripravljenost, kandidati pa bi morali izpolniti moralne in legalne zahteve (kazenska/sodna/pravna evidenca, itd.).	Izbor opravi mejna policija ali se opravi vsaj pod nadzorom mejne policije.

24. Organizacija rednih ocenjevanj, kjer se na primer ocenjujejo zadovoljstvo pri delu, učinkovitost, socialni pogoji in zanesljivost.	Program za motivacijo prispeva k stabilnosti in visoki ravni strokovnosti mejne policije. Enotna nacionalna oblika ocenjevalnega vprašalnika.
25. Visoka raven strokovnosti, ki temelji na uspešno zaključenemu usposabljanju.	Organizacija posebnih usposabljanj in programov za razvoj o zadevnih vprašanjih (na primer v okviru policijske akademije ali akademije za mejno policijo).
26. Operativno osebje bi moralo uspešno zaključiti začetni program usposabljanja, ki se nanaša na njihove prihodnje naloge.	Zagotovitev kroženja osebja med enotami mejne policije in/ali dejavnostmi; To je zaradi učinkovitosti najbolj koristno na začetku kariere.
27. Mejna policija bi se morala znati sporazumevati v tujih jezikih.	Sporazumevanje v tujih jezikih je povezano z vsakodnevnimi nalogami mejne policije. Zadovoljivo znanje jezikov sosednjih držav; Spodbujanje osebja k učenju drugih jezikov, ki so potrebni za njihovo delo (sosednje države, države izvora in jeziki, odvisni od strukture potnikov).
28. Za uradnike bi bilo treba v okviru delovnega časa oblikovati program usposabljanja z rednimi urami usposabljanja in informiranja.	Programi e-učenja za ohranjanje znanja in osvežitveni tečaji; Nadaljnje usposabljanje in ustrezni dokumenti za usposabljanje na mestu; Obnovitveni informativni sestanki po počitnicah in osvežitveni tečaji po dolгих obdobjih opravljanja drugih nalog; Vsaj enkrat na leto osvežitveni tečaj za vsakega mejnega policista; Jezikovni tečaji za mejne policiste;
29. Organizacija bi morala na centralni in lokalni ravni zagotoviti programe in objekte, ki bi uradnikom v okviru njihove kariere zagotavljali izobraževanje in usposabljanje v zvezi z njihovim delom. – Osnovno usposabljanje je v skladu z skupnim osnovnim učnim načrtom za usposabljanje mejne policije (CCC).	

30. Razviti bi bilo treba specializirana in nadaljevalna usposabljanja za: – kontrole v drugi vrsti – obveščevalne podatke o kaznivih dejanjih – analizo tveganja in izdelavo profilov – odkrivanje ukradenih vozil – odkrivanje prenašenih ali ponarejenih potnih listin – odkrivanje ljudi, ki se skrivajo v vozilih, z uporabo najmodernejših naprav – vodnike psov, itd. – človekove pravice in obravnavanje prosilcev za azil 31. Po potrebi bi morale biti na voljo usposabljanje za dejavnosti, povezane z upravljanjem meja, npr. iskanje in reševanje.	Specializirani programi usposabljanja za pse mejnih policistov. Specializirani programi usposabljanja za pilote helikopterjev in posadko plovil.
32. Zadostno uvodno informiranje za nove policiste.	Izkušeni mejni policisti kot mentorji.
3. Mejne kontrole 3.1 Splošno	
33. Mejne kontrole je treba izvajati v skladu z Zakonikom o schengenskih mejah (SBC) in Schengenskim priročnikom.	Policisti, ki opravljajo mejne kontrole, imajo ustrezne uniforme iz materialov, prilagojenih vremenskim in podnebnim pogojem (niso kamuflažne barve) in oznake ali značke, po katerih je razvidno, da so mejni policisti.
34. Pri načrtovanju mejne kontrole je treba upoštevati oceno, kakšen vpliv ima mejna kontrola na čezmejno kriminaliteto. Ocena služi kot podlaga za taktične zahteve za mejne kontrole, kot je zbiranje in analiza obveščevalnih podatkov, izdelava profilov, stopnja natančnih kontrol v drugi vrsti, uporaba posebne opreme, itd.	Opredeljena so bila nacionalna merila za izračun stopenj kaznivih dejanj.

35. Infrastruktura na mejnih prehodih, med drugim število kabin in vozni pasovi, prostori (vključno z prostori za osebe, ki jim je bil zavržen vstop), itd. bi morala biti prilagojena pretoku potnikov (količina in kakovost) ob upoštevanju ocene prihodnjega razvoja dogodkov.	Razvojni načrt, ki zajema vse funkcije, organe in druge interesne skupine na vsakem mejnem prehodu.
36. Mejna policija je odgovorna za javni red in varnost na mejnem prehodu.	Upravljanje režima na mejnih prehodih in nadzor njegovega izvajanja je v pristojnosti mejne policije.
37. Kontrolne kabine naj bodo obrnjene proti potnikom in dvignjene zaradi lažje izdelave profilov, z vso potrebno opremo in dobro osvetlitvijo. Imeti morajo neposredno zvezo z uradom v drugi vrsti (vključno s situacijskim centrom in uradom vodje izmene).	
38. Sprejmejo se ukrepi za prepoved dostopa skozi kontrolne kabine zunaj delovnega časa.	Namestitev zaklenjenih vrat, ki jih nadzira mejna policija.
39. Osebe, ki jim je zavržen vstop in ki so nameščene v posebej namenjene prostore (ki so namenjeni le za njih), so pod stalnim nadzorom s pomočjo tehničnih sredstev ali oseb. Prostori za te osebe morajo izpolnjevati varnostne in socialne pogoje.	
40. Dodatni prostori bi morali biti na voljo za prosilce za azil.	
41. Za nadzor pretoka potnikov in odziv na dejansko oceno tveganja je treba uporabiti zadostno število policistov in opreme za mejne kontrole. Zadostno število je med drugim odvisno od: – stalnega nadzora pretoka potnikov; – dnevnega ali nočnega časa, razmer na meji in stopnje nevarnosti – razpoložljive opreme – okolja (nevarnost pandemije, itd.) Izogibati se je treba daljšemu čakanju potnikov na vozni pasovi pri kontrolnih kabinah.	Glede na velikost mejnih prehodov izmeno na mejnem prehodu sestavljajo: – vodja izmene, – policisti prve vrste – policisti druge vrste – obveščevalec za kazniva dejanja – drugo specializirano osebje (strokovnjaki za listine, nadzorniki na terenu, strokovnjaki za vozila, vodniki psov, specialist za identifikacijo prevoza, upravljavec video nadzora, itd.) – tako policisti kot policistke Policisti z ustreznim jezikovnim znanjem v vsaki izmeni.

	Prekrivanje med izmenami, da se zagotovi dovolj časa za informiranje in izmenjavo.
42. Vodja izmene naj nadzoruje naloge, dodeljene enoti za mejne kontrole. Ker je odgovoren/a za sprejete ukrepe, mora biti vodja izmene seznanjen/a z dogodki na mejnem prehodu in z ukrepi mejnih policistov. Vodja izmene naj spremlja fizično in psihično stanje osebja pred in po izmeni.	Vodja izmene sprejme potrebne upravne odločitve glede mejne kontrole, o katerih se posvetuje z mejnimi policisti. Vodja izmene zagotavlja, da se v vsakršnih okoliščinah izvajajo vsi potrebi ukrepi in inšpekcijski pregledi. O vseh izrednih incidentih in/ali razmerah je treba poročati vodji izmene, da bo po potrebi lahko vplival na učinkovito izvajanje in izid mejnih kontrol. Vsi ukrepi za namen mejne kontrole morajo biti pripravljeni in čim bolj utemeljeni, da bi omogočili zadostno podlago za odločanje.
43. Poleg izvajanja mejnih kontrol v skladu z Zakonikom o schengenskih mejah je cilj kontrol v prvi vrsti profilirati potnike in izbrati sumljive osebe za temeljite kontrole v drugi vrsti.	Sistematično preverjanje nacionalnih baz podatkov, vključno z bazami podatkov drugih ustreznih organov za državljane tretjih držav.
44. Na kontroli v prvi vrsti bi morala biti ob vstopu na mejni prehod in izstopu z njega dostopna naslednja oprema:	Dovolj hiter prenos podatkov, vključno z mobilnimi napravami.
– terminal za vpogled v SIS, VIS in nacionalne baze podatkov – po potrebi prenosni terminal – instrument za preverjanje dokumentov, z spremenljivo UV svetlobo, belo stropno razsvetljavo, presvetlitvijo – povečevalno steklo z vsaj 10-kratno povečavo ali monomikroskop z nastavljivim zoomom – odsevna svetilka – vstopni in izstopni schengenski žigi (opredeljeni v Zakoniku o schengenskih mejah) – Zakonik o schengenskih mejah in Schengenski priročnik s prilogami – stalno posodabljeni kazalci tveganja in profili tveganja – razpoložljivi vzorci elektronskih dokumentov in druge informacije, potrebne za izvajanje mejnih kontrol	Elektronska razpoložljivost Schengenskega priročnika in njegovih prilog ter nacionalnih navodil. Dostop do dodatnih baz podatkov za ponaredke. Pred začetkom vsake izmene policist na dolžnosti zagotovi informacije o morebitnih kazalcih tveganja in profilih tveganja.

45. Cilj temeljitih kontrol v drugi vrsti je zagotoviti zadostno razkritje tveganih potnikov z npr. ponarejenimi potnimi listinami, in prijeti tihotapce ljudi in druge osebe, ki bi lahko ogrožale notranjo varnost držav članic. (Prednostne so vstopne kontrole.) 46. Na mejnih prehodih z gostim prometom je potreben urad druge vrste z naslednjo opremo: – enaka oprema kot za urad prve vrste – preverjanje v sistemu za preverjanje dokumentov za potrditev pristnosti potnih listin – video spektralna naprava za primerjavo (vsebuje infrardečo in ultravijolično svetlobo, filtre, belo stropno razsvetljavo, presvetlitev, itd.) – stereo zoom mikroskop z vsaj 40-kratno povečavo – kontrolna naprava za barvo "anti-stoke" – identifikacijska oprema in material (vključno z vzorcem za primerjavo žigov) – Zakonik o schengenskih mejah in Schengenski priročnik s prilogami – priročnik vsebuje prave in ponarejene potne liste in identifikacijske dokumente – dostop do iFADO in FADO – oprema za dostop in/ali prijavo v EURODAC, nacionalni AFIS, VIS in ustrezne nacionalne baze podatkov 47. Za temeljite kontrole v drugi vrsti bi morala biti na vseh mejnih prehodih pravočasno na voljo naprednejša oprema za preučevanje potnih listin (npr. na najbližjem mejnem prehodu).	Prostori v drugi vrsti se nahajajo blizu lokacije v prvi vrsti, po možnosti poleg kontrol prihodov. Ustrezno število uradov v drugi vrsti z dovolj prostora, po možnosti z ločenimi prostori za opravljanje razgovorov. Dodatna naloga v drugi vrsti za zagotovitev povratnih informacij in novega znanja (informiranje) za policiste v prvi vrsti na redni podlagi in po potrebi ad hoc. Bilteni o ponarejenih dokumentih se pripravljajo zaradi usposabljanja in analize tveganj za nacionalno in mednarodno uporabo. Dekoder IPI (nevidne osebne informacije). Dodatne baze podatkov za ponaredke, itd. Nacionalna kontaktna točka za Schengenski priročnik na CIRCA forumu. Uporaba naprav za identifikacijo prstnih odtisov, čitalci prstnih odtisov. Uporaba specializiranih vozil z opremo za preverjanje potnih listin in dostopom do baz podatkov.
48. Pretok potnikov opazujejo mejni policisti.	Video nadzor (sistemi CCTV) za profiliranje pretoka potnikov se na primer uporablja za izbiro oseb za kontrolo v drugi vrsti. (Hranjenje posnetkov je mogoče v skladu z nacionalnimi predpisi o varstvu podatkov.) Ogledala na stropih/stenah, da se potnika, pri katerem se opravlja kontrola v prvi vrsti, dobro vidi.
49. Pri kontrolah v prvi vrsti je treba uporabljati integrirane čitalce potnih listov (mobilni in stacionarni čitalci) na mejnih prehodih s povečanim prometom. Samodejno preverjanje SIS, VIS (ko bo začel delovati)	Podatki državljanov tretjih držav se samodejno evidentirajo v nacionalno bazo podatkov ob vstopu in izstopu v skladu z nacionalno zakonodajo. Sistem je na voljo za vse mejne prehode.

in ustreznih nacionalnih baz podatkov, ki se opravlja za državljane tretjih držav, ki nimajo pravice prostega gibanja po Skupnosti.	Uporaba čitalcev dokumentov in prstnih odtisov z računalniško podprtimi varnostnimi lastnostmi in zmogljivostjo analize. Sistem samodejne mejne kontrole bo povezoval operacije čitanja in preverjanja elektronskih potnih listov z lastnostjo za oceno biometričnih podatkov
50. Osebna komunikacije med mejno policijo in potniki med mejno kontrolo (razen v primeru avtomatiziranih sistemov mejne kontrole za državljane EU).	Potnike, ki se približujejo meji, se ustavi pred kontrolno kabino z jasno razvidnimi oznakami.
51. Varna hramba vstopnih in izstopnih žigov v sefih v zavarovanih prostorih z omejenim dostopom med izmenami. Za razdeljevanje in uporabo žigov morajo biti jasne odgovornosti in navodila. Za informacije o varnostnih kodah na vstopnih in izstopnih žigih je treba uporabljati poseben režim.	Osebi žigi. Osebni predali v sefih. Žige za uporabo razdeli vodja izmene. To se evidentira. Na mejnih prehodih so informacije o varnostnih kodah za vstopne in izstopne žige znane le mejnim policistom, ki opravljajo mejne kontrole in so omejene. Informacije o spremembah varnostne kode za določeno obdobje se posredujejo mejnim policistom le, kadar so le-te opravljene. V okviru strukture mejne policije je določena le ena nacionalna kontaktna točka za namen izmenjave informacij o varnostnih kodah, ki se uporabljajo na vseh mejnih prehodih in tudi za izmenjavo informacij s kontaktnimi točkami drugih držav članic.
52. V skladu z nacionalno zakonodajo je treba hraniti naslednjo evidenco, da se izboljša zavedanje o razmerah in omogoči analiza na mejnih prehodih: – državljanstvo potnikov – povprečna čakalna doba – odkriti ponaredki – prijeti storilci – osnovne informacije drugih organov na mejnem prehodu – druge nepravilnosti in zadevne informacije – informacije, ki so potrebne za CIREFI	Zbirajo se evidence o številu in razlogih za kontrole v drugi vrsti. Podatki se evidentirajo v nacionalni bazi podatkov. Uvedba baze podatkov na intranetnem spletišču za mejno policijo.

53. Vse ustrezne informacije bi morale biti mejnim policistom na voljo pri opravljanju njihovih dolžnosti.	Skupno informiranje na začetku vsake izmene. Izmenjava informacij med predhodno in naslednjo izmeno.
54. Preprečiti je treba nedovoljeno opazovanje (predvsem računalniškega zaslona).	Steklo v kabinah je prevlečeno s folijo.
55. Prazen vizum je treba hraniti v sefu. 56. Vzdrževati je treba evidenco izdaje vizumov.	Sklep o izdaji vizuma sprejme višji policist ali uradnik z višjo pristojnostjo.
3.2. <i>Kopenske meje</i> 3.2.1 Cestni mejni prehodi	
57. Oznaka na meji, ki označuje vstop v državo članico in EU.	
58. Senzorji radioaktivnosti na vstopnih vozniških pasovih med mejo in mejnim prehodom.	Mobilna merilna naprava ali stacionarna *vrata za merjenje radioaktivnosti?
59. Ločeni vozniki za državljane EU, EGP in Švice ter državljane tretjih držav.	Možnost zamenjave oznake voznikov glede na sestavo pretoka potnikov (elektronske oznake). Fizična ločitev vstopnih in izstopnih tokov prometa na kopenskih mejnih prehodih s povečanim prometom.
60. Mejne prehode in neposredno okolico je treba tehnično spremljati in zagotoviti je treba razsvetljavo za mejne kontrole in nadzor. Splošno pravilo je, da so mejni prehodi ločeni s pregrado (izjeme so lahko npr. pri mejnih prehodih za obmejni promet).	Območje se nadzoruje s kamerami in senzorji.
61. Ovire na voznih pasovih (tako vhodnih kot izhodnih) z možnostjo elektronske kontrole policistov v prvi vrsti.	Video nadzorni sistem, ki pokriva območje mejnega prehoda.
62. Zadostne kontrole za odkritje oseb, ki se skrivajo v vozilih.	Na vozilih se opravlja kontrola na podlagi posodobljenih kazalcev in profilov tveganja ter tudi naključno: – mobilna/stacionarna rentgenska naprava (v skladu z nacionalno zakonodajo) – detektorji srčnega utripa – detektorji ogljikovega dioksida

	– psi sledniki za odkrivanje oseb, ki se skrivajo v vozilih – druge najsodobnejše naprave – oprema za odkrivanje radioaktivnosti, drog in drugega Sistem prepoznavanja registrskih tablic z avtomatičnim preverjanjem v SIS in nacionalnih bazah podatkov.
63. Nadzorovanje pretoka potnikov in kontrola na vozni pasovih.	Policist na voznem pasu in policist v kabini opravita kombinirano kontrolo (zlasti na voznih pasovih, ki niso za državljane EU). Opravljanje mejnih kontrol izven kontrolnih kabin, s tem da potniki med kontrolo ostanejo v vozilu. Tehnična oprema je organizirana in nameščena tako, da se lahko opravljajo kontrole tudi zunaj kabin. Posebne patrulje se uporabijo za opravljanje inšpekcijskih pregledov na voznih pasovih: – kontrola vozil – profiliranje – uporaba psov in tehničnih sredstev
64. Prostori za opravljanje temeljitih kontrol za vozila, ki so ločeni od voznih pasov.	Prostori so nameščeni dokaj blizu kontrolnega mesta.
65. Mejna kontrola potnih listin avtobusnih potnikov se opravi z uporabo mobilnih naprav. Na mejnih prehodih s povečanim prometom ali če je treba uporabiti tehnično opremo, se mejne kontrole za potnike, ki potujejo z avtobusom, opravijo na potniškem terminalu ali voznih pasovih glede na analizo tveganja.	Ločeno območje na terminalu za mejne kontrole avtobusnih potnikov.
66. Če je vzpostavljen skupen mejni prehod med državo članico in sosednjo tretjo državo, se zagotovi popolno spoštovanje zakonodaje Skupnosti (npr. o ukrepih, ki jih je treba sprejeti po razpisu ukrepa v SIS, varstvu osebnih podatkov, varnosti, azilu, označevanju, itd.). Dvostranski sporazumi bi morali zagotoviti možnost, da mejni policisti iz drugih držav članic EU (na primer v okviru skupnih	

operacij FRONTEX) opravljajo mejne kontrole na mejnih prehodih, ki se nahajajo na ozemlju tretjih držav. Zadevne informacije in vse koristne statistične, dejanske, analitične ali druge informacije bi bilo treba zbirati, tudi če je mejni prehod na ozemlju tretje države. Izvršilna pooblastila morajo biti določena v dvostranskih sporazumih, ki zadevajo pristojne organe. Pristojnost za opravljanje mejne kontrole v skladu s pravnim redom Skupnosti imajo v celoti še naprej organi države članice.	
3.2.2 Železniški mejni prehodi	
67. Nadzor in fizični ukrepi, da se prepreči osebam, da bi zapustile vlak pred mejno kontrolo.	Video in senzorični nadzorni sistem med mejno črto in mejnim prehodom v sodelovanju z železniškimi organi/podjetji. Ograje in patroljirane ceste ob obeh straneh tirov od mejne črte do mejnega prehoda.
68. Sodelovanje z železniškimi organi in prevozniki za pridobitev zadostnih informacij za opravljanje nadzora in stalno pridobivanje informacij o železniškem prometu.	Skupno usposabljanje o npr. varnostnih vprašanjih. V skladu z nacionalno zakonodajo in dvostranskimi sporazumi se seznami potnikov preverijo vnaprej, da se opravijo temeljite kontrole v skladu z dejavniki in profili tveganja.
69. Sodelovanje z železniško policijo in železniškimi varnostnimi službami.	Preverjanje v SIS, VIS in zadevnih nacionalnih bazah podatkov med predhodno kontrolo o osebah, ki ne uživajo pravice Skupnosti do prostega gibanja. Uporaba elektronskih seznamov potnikov. Sodelovanje in usposabljanje železniškega osebja na področju potnih listin, da se odkrijejo ponaredki in pridobi predhodne informacije.
70. Zadostne kontrole za odkrivanje oseb, ki se skušajo mejni kontroli izogniti.	Kontrole opravljajo psi sledniki.
	Mejne kontrole na premikajočih se vlakih z mobilnimi napravami in spletnim dostopom do potrebnih baz podatkov.

	Kontrole na premikajočih se vlakih skupaj s pristojnimi organi sosednjih držav članic EU, ki še niso schengenske države članice v skladu z dvostranskimi sporazumi.
71. Kontrole na tovornih vlakih.	Posebna ekipa s cariniki.
72. Potrebna tehnična oprema in infrastruktura za pomoč kontrolam na vlakih.	Ločeno kontrolno območje za tovrne vlake, ki ga nadzorujejo nadzorne kamere. Vse tovrne vlake preverjajo stacionarni senzorji med premikanjem vlakov.
3.2.3 Mejni prehodi za obmejni promet	
73. Mejno kontrolo na mejnih prehodih za obmejni promet je treba opravljati v skladu z uredbo o obmejnem prometu.	Na mejnem prehodu, kjer poteka obmejni promet z majhnim številom potnikov, se mejne kontrole opravljajo z uporabo mobilnih naprav.
74. Omogočeno mora biti, da se opravijo kontrole v drugi vrsti, če se temu nameni dovolj časa.	
75. Nacionalna baza podatkov, ki vsebuje podatke o izdanih dovoljenjih za obmejni promet, bi morala biti na voljo za preverjanje.	
3.2.4 Mejni prehod na celinski plovni poti	
76. Mnenje kontrole se v splošnem opravljajo enako kot na morskih mejah.	
77. Za opravljanje mejnih kontrol ima mejna policija v naprej dostop do ustreznih informacij.	
78. Kontrola na ladjah se izvaja z mobilnimi napravami ali pa se potniki izkrcajo in se kontrola opravi v pristanišču.	Ločeni prostori za kontrolo in video nadzorni sistem, ki pokriva območje pristanišča.
79. Fizična ali upravna ločitev pretoka potnikov glede na gostoto.	Na mejnih prehodih s povečanim prometom ločitev vstopnih in izstopnih potnikov s pregradami. Varnostni ukrepi: osvetljava, ograje okrog območja pristanišča.

80. Potrebne kontrolne naprave in sobe (prostori).	Tehnična zmogljivost kontrole nevarnih ali radioaktivnih snovi. Veterinarske in fitosanitarne kontrole na za to določenih mestih.
<i>3.3 Morske meje</i>	
81. Pristaniško območje mora biti ograjeno.	Video nadzorni sistem, ki pokriva območje pristanišča.
82. Sezname potnikov in posadke je treba preveriti v naprej, da se opravijo temeljite kontrole glede na kazalce tveganja.	Računalniški program za preverjanje seznamov potnikov prek SIS in ustrezne nacionalne baze podatkov v zvezi z osebami, ki niso državljani EU (ki ne uživajo pravice Skupnosti do prostega gibanja). Sodelovanje z lastniki ladij in usposabljanje pomorskega osebja na področju potnih listin, da se odkrijejo ponaredki in pridobijo predhodne informacije.
83. Tovorne ladje morajo posredovati sezname posadke in potnikov ter druge ustrezne informacije (vkrcaje, izkrcaje) 24 ur pred prihodom.	
84. Trajekti morajo posredovati sezname posadke in potnikov po odhodu iz pristanišča tretje države.	
	Potrebna mobilna tehnična oprema in spletni dostop do potrebnih baz podatkov za opravljanje mejnih kontrol.
85. Ločitev pretoka potnikov med neschengenskimi in schengenskimi plovili je izvedena s fizičnimi sredstvi. Manjša pristanišča, kjer obseg prometa dovoljuje ločen pretok z organizacijo sistematično nadzorovanega in spremljanega pretoka potnikov.	Pristaniška uprava mora po zakonu opremiti terminale s tehnično opremo in fizično ureditvijo za ločitev schengenskega od neschengenskega pretoka potnikov, ki ga mora nadzorovati mejna policija.
86. Ukrepi za zagotovitev učinkovite varnosti tovara in opreme na mednarodnem območju pristanišča.	
87. Postopki za omogočanje dostopa do polovila za obiskovalce ter posadko plovila.	

88. Sodelovanje med mejno policijo, zastopniki plovila in poveljniki plovila, da bi lahko opravljali analizo predhodnega tveganja in sprejeli ustrezne ukrepe za hitro preverjanje potnikov in posadke.	
89. Pristaniška uprava naj ohranja platformo z enim samim okencem, na voljo mejnim policistom, z informacijami o prihodih, odhodi in bivanju v pristanišču vseh plovil.	
90. Mejna policija naj od zastopnika plovila zahteva vse informacije in pisna jamstva o vkrcanju in izkrcanju članov posadke ter o kakršnem koli dogodku v zvezi s stanjem plovila v pristanišču.	Uporaba skupnega standardnega vzorca za jamstva.
91. Zastopnikom plovila je treba naložiti kazni, če plovilo odpluje brez potrebne mejne kontrole.	
92. Primeri zavrnitve dovoljenja za izkrcanje; zavrnitev vstopa; nezakonit poskus izkrcanja, slepi potniki, prošnje za azil in druga zadevna stanja je treba posredovati naslednjemu pristanišču države članice.	
93. Za izkrcanje posadke zaradi prehoda na plovilo v pristanišču druge države članice bo potrebna izmenjava informacij med mejno policijo zadevnih držav članic, da se potrdi prisotnost ali prihod plovila.	
94. Vzpostaviti je treba bazo podatkov sumljivih plovil, sumljivih zastopnikov plovil in sumljivih lastnikov plovil.	Vzpostavlja se mednarodna baza osebnih dokumentov pomorščakov, ker vzorci dokumentov niso zlahka na voljo.
	Mejne kontrole, ki se opravijo na plovilu med pristanišči, omogočajo, da se mejna kontrola opravi brez upočasnitve izkrcanja ob prihodu.

3.4 Letališča	
95. Ločitev pretoka potnikov med ne-schengenskimi in schengenskimi leti je izvedena s fizičnimi sredstvi. 96. Upravljalavec letališča mora sprejeti potrebne ukrepe za fizično ločitev pretoka potnikov ne-schengenskih letov od pretoka potnikov drugih letov. 97. Letališča s povečanim mednarodnim prometom morajo biti fizično ločena na schengenski del in ne-schengenski del, da bi se izognili možnosti, da bi osebe ali osebni predmeti (vključno z dokumenti) prehajali iz enega dela v drug del.	Območje za tranzit za ne-schengenske lete. Ločeni in namenski nivoji za schengenski in ne-schengenski promet. Fizična ločitev (vodoodpornost) se doseže s stenami, steklom, kovinsko mrežo, itd., ki sega od tal do stropa. Letališka uprava mora po zakonu opremiti terminale s tehnično opremo in fizično ureditvijo za ločitev schengenskega od ne-schengenskega pretoka potnikov, ki ga mora nadzorovati mejna policija. Sodelovanje in usposabljanje letalskega osebja na področju potnih listin, da se odkrijejo ponaredki in pridobi predhodne informacije o sumljivih potnikih. Na letališčih s povečanim mednarodnim prometom naj se uporabljajo ločene vrste za mejne kontrole posadke.
98. Aerodromi, manjša letališča in terminali, kjer obseg prometa to omogoča, naj ločijo pretoke s sistematičnim nadziranjem in spremljanjem pretoka potnikov.	Za mejne prehode na letališčih, kjer ni stalnega osebja, se informacije o letih, ki prihajajo izven schengenskega območja, pošljejo najbližji enoti mejne policije ali centru za usklajevanje. Vsa letališča z prihajajočimi komercialnimi ne-schengenskimi leti se obravnavajo kot mednarodna letališča.
99. Potniki naj se vkrcajo na letalo ali izkrcajo iz njega z avtobusom ali po premičnih mostovih. V primeru izkrcanja z avtobusom se potniki pripeljejo neposredno na območje (ali koridor, ki vodi do tega območja), kjer se opravlja mejna kontrola. V primeru izkrcanja po premičnem mostu gredo potniki po koridorjih, dokler ne pridejo do mejne kontrole.	Spremlja jih usposobljeno osebje za oskrbo v primeru izkrcanja z avtobusom.
100. Glede na oceno tveganja se uporablja vnaprej posredovane podatke o potnikih (API).	Informacije, ki jih posreduje API obravnava obveščevalec za kazniva dejanja.

101. Kontrola na izhodu za lete, ki predstavljajo tveganje (na podlagi analize tveganja).	Da bi povečali učinkovitost mejnih kontrol, se opravljajo tudi naključne kontrole na izhodih. Video nadzorni in snemalni sistem, ki pokriva vse izhode, kjer se vršijo ne-schengenski prihodi (npr. da bi ugotovili, na katerem letu so prispeli nezakoniti priseljenci). V skladu z analizo tveganja predhodna kontrola na letalih, da bi identificirali morebitne nezakonite priseljence in njihove sedeže (kar pomaga, da se naknadno išče skrite potne listine). Glede na analizo tveganja se letala preiščejo po izkrcanju, da se na primer najdejo skrite potne listine.
102. Sodelovanje med mejno policijo in letalskimi prevozniki in upravljavci letališča, da se zagotovi ustrezno število mejnih policistov v vsaki izmeni.	Letalski prevozniki in upravljavci letališča elektronsko zagotovijo potrebne informacije.
4. Varovanje meje <i>4.1 Splošno</i>	
103. Varovanje meje je treba izvajati v skladu z Zakonikom o schengenskih mejah (SBC) in Schengenskim priročnikom.	Policisti, ki opravljajo varovanje meje, imajo ustrezne uniforme iz materialov, prilagojenih vremenskim in podnebnim pogojem in oznake ali značke, po katerih je razvidno, da so mejni policisti.
104. Varovanje meje je treba ocenjevati z uporabo dveh ključnih parametrov, ki sta zavedanje o razmerah in zmožnost odzivanja. – Zavedanje o razmerah meri stopnjo, na kateri lahko enote zaznajo potekajoče ali že končano nezakonito prečkanje meje (ali tihotapljenje) v zadevnem obdobju načrtovanja. To kaže zahteve na taktični ravni (nadzorovane ure in območja, stopnja odkrivanja, metode identifikacij in profiliranje ciljev). Pomembno je tudi število in smer patrolj ob zeleni in modri meji. – Zmožnost odzivanja meri stopnjo, na kateri se enote lahko odzivajo s prijetjem in iskanjem odkritih oseb ali preiskovanjem domnevne nezakonite dejavnosti v načrtovanem obdobju.	Meja se stalno nadzoruje. Centri za taktično nadzorovanje, ki delujejo 24 ur/7 dni v tednu, nadzorujejo mejo ali pomorsko območje s pomočjo opreme za nadzor in s patroljami. Center aktivno posreduje informacije o gibanjih pripadnikom obveščevalne službe (kazalci tveganja, evidence) in analizira naravo gibanj, da bi odkril nepravilnosti. Opravljajo se tudi naključne kontrole. Stalna pripravljenost patrolj. Center za taktično nadzorovanje je pristojen nemudoma aktivirati patrolje.

To kaže zahteve na taktični ravni (gostota in oprema patrulj, gostota in pripravljenost posebnih intervencijskih enot, razpoložljivost letal in helikopterjev, itd.). 105. Na podlagi analize tveganj naj bodo ustrezno opremljene patrulje (kopenske, morske, zračne) v pripravljenosti za zasledovanje, prijetje in/ali kontrolo odkritih gibanj in prihajajočih ali odhajajočih prevozov.	
106. Funkcionalno komuniciranje med patruljami, plovili, letali in centri vodenja in nadzora.	Uporaba standardnih radijskih sprejemnikov TETRA ali drugih šifriranih sredstev za sporazumevanje.
107. Dejavnosti na področju pristojnosti podpira mobilna kontrolna oprema.	Mobilne patrulje/plovila imajo spletni dostop do baz podatkov in vzorcev potnih listin (vizumov, informacij mejnih žigov, itd) Mobilne patrulje/plovila določeno opremo za kontrolo potnih listin (UV, povečevalno steklo z vsaj 10 x povečavo ali or monomikroskop z nastavljivim zoomom).
4.2. <i>Kopenske meje</i>	
108. Nezakonite priseljence, ki prečkajo mejo, je treba odkrivati z zadostno učinkovitostjo. 109. Varovanje meje in prijetje nezakonitih priseljenecv je treba opravljati z mobilnimi in fiksnimi patruljami, ki jih podpirajo tehnična sredstva: – patrulje, ki se premikajo z avtomobilom, motornim kolesom, motornimi sanmi, terenskimi vozili, konji, itd. – naprave za nočno opazovanje in toplotne kamere – fiksne kamere in senzorični alarmni sistemi – prenosni infrardeči alarmni sistemi/kamere in drugi senzorični sistemi – psi sledniki v gozdnih območjih – motorni čolni na jezerih in rekah	Helikopterji in zrakoplovi z nepremičnimi krili opravljajo varovanje in podpirajo patrulje na tleh.
110. Viri varovanja naj bodo zgoščeni na območjih z visokim tveganjem v skladu z analizo tveganja.	Mejno območje je razdeljeno na sektorje/področja. Obdobje varovanja vsakega sektorja je odvisno od analize tveganja.

111. Mejo v bližini mejnega prehoda je treba nadzorovati, da se odkrijejo osebe, ki se poskušajo izogniti mejnemu prehodu.	Meja v bližini mejnega prehoda se nadzoruje s kamerami in/ali alarmnim sistemom.
112. V vsakem mejnem sektorju je treba (na podlagi analize tveganja) opredeliti odzivni čas, potreben za začetek iskanja oseb, ki nezakonito prečkajo mejo.	Mobilne enote, enote za hitro odzivanje, helikopterji, motorni čolni, psi sledniki, itd. V naprej pripravljeni načrti, vključno s točkami, kjer so policisti, za odkrivanje oseb, ki nezakonito prečkajo mejo v različnih mejnih sektorjih/odsekih.
113. Sodelovanje mejnih policistov z lokalnim prebivalstvom.	Stalni stiki z lokalnim prebivalstvom in zadevnimi organi. V službenem času; mejne patrulje in vodniki vzdržujejo redne stike z lokalnim prebivalstvom.
114. Zbiranje vseh zadevnih dokazov, da se dokaže nezakonit prehod državne meje zaradi ponovnega sprejema državljanov tretje države.	Določene prakse zbiranja dokazov o nezakonitem prečkanju meje, v skladu z dvostranskim sporazumom ali sporazumi ES o ponovnem sprejemu.
4.3. Morske meje	
115. Sistem nadzorovanja obale mora podpirati omrežje obalnih postaj, ki so v pripravljenosti za hitro odzivanje. Sistem mora podpirati pomorski element; pomorska patroljna plovila, helikopterji, zrakoplovi z nepremičnimi krili in druga sredstva.	Integriran nadzorni sistem in skupna slika pomorskih razmer z vsemi ustreznimi organi (mejna policija, pomorski organi, mornarica, obalna straža, itd.). Vsi podatki se evidentirajo in hranijo ustrezno obdobje. Razmere se spremljajo v zadostnem številu centrov za vodenje in nadzor. Sliko o razmerah sestavljajo informacije iz radarjev, pomorskih patroljnih plovil, nadzornih kamer, helikopterjev in zrakoplovov z nepremičnimi krili.
116. Vsa plovila, ki prihajajo v teritorialne vode je treba odkriti in identificirati. Identifikacijo (nazivi plovil) je treba preveriti z osnovnimi informacijami o tveganih plovilih.	Uporaba AIS (sistem avtomatizirane identifikacije), VTMS (sistem Skupnosti za upravljanje prometa plovil), VMS (sistem spremljanja plovil za ribolov), V-RMTC (virtualni regionalni center za pomorski promet) in SSN (omrežje varnega morja).
117. Plovila, ki priplujejo, je treba oceniti glede na analizo tveganja.	Oceno opravijo obveščevalci za kazniva dejanja v regionalnih/taktičnih komandnih/usklajevalnih centrih.
118. Po potrebi morajo mejni policisti kontrolirana plovila prestreči na odprtem morju. Izvedejo se potrebni prisilni ukrepi.	Pomorska patroljna plovila, obalna patroljna plovila ali patroljni čolni iz obalnih postaj.

119.	Obstajati morajo potrebni ukrepi, da se prepreči nedovoljen dostop do pristaniških zmogljivosti, zasidranih plovil in do območij z omejenim gibanjem.	
4.4 Letališča		
120.	Nadzor letališča se izvaja v sodelovanju z letališko upravo.	
121.	Ozemlje in obseg letališča je treba nadzorovati s pomočjo sistema kamer.	
122.	Mejna policija nadzira sistem in ima dostop do posnetkov kamer.	
123.	Vsi podatki sistema kamer se zabeležijo in informacije hranijo ustrezno obdobje.	Podatki so na voljo mejni policiji in se uporabljajo za namene preiskovanja kaznivih dejanj, itd.
124.	Območje letališča se patroljira.	
125.	Območje tranzita se patroljira.	O patroljah svetuje pripadnik obveščevalne službe (usmerja na osebe, ki jih je treba nadzorovati). Odvisno od analize tveganja tudi patrolje v civilu.
5. Analiza tveganja in obveščevalni podatki o kaznivih dejanjih		
126.	V strateških obveščevalnih podatkih so organizirane vse informacije in izpostavljena slika strateških razmer (interesni pojavi in temeljni dejavniki). S strateškimi obveščevalnimi podatki se pripravljajo statistike, trendi in kakovostni opisi.	Tedenska in mesečna poročila o analizi tveganja in študije primera se sistematično posredujejo mejni policiji na lokalni ravni prek posebnega e-okolja. Za izdelavo statističnih podatkov in poročanje o njih obstajajo postopki na vseh ravneh (centralna, regionalna in lokalna).
127.	Strateška analiza tveganja ocenjuje ključne strateške informacije. Izpostavlja možne spremembe in predlaga politike. Analitiki morajo biti natančno obveščeni o osnovnih paradigmah, interesih, nevarnostih in tveganjih.	Uporaba izdelkov analize tveganja FRONTEX.
128.	Z operativnimi obveščevalnimi podatki se povezujejo operativne informacije s terena in strateške informacije (vnosi in iznosi v obeh smereh) v "operativno" utemeljenem okviru.	Praktične profile in kazalce tveganja za uporabo patrolj in policistov, ki opravljajo mejne kontrole, izdelajo posebej usposobljeni obveščevalci.

129. Analiza kakovosti in količine operativnega okolja, predmetov dejavnosti in rezultatov lastne dejavnosti. Operativna analiza za pridobitev veljavnih informacij o prevladujočih razmerah, da se omogoči usmerjanje optimalnih virov. Posebno pozornost je treba nameniti vrzelim, kjer sistem odpove.	Operativna analiza se vzpostavi in vzdržuje na regionalnem sedežu s skupnimi navodili in metodami.
130. S taktičnimi (terenskimi) obveščevalnimi podatki se povezujejo operativci z informacijskim sistemom. Pretok podatkov je v obeh smereh (vnosi in iznosi).	Mreža obveščevalnih podatkov o kaznivih dejanjih v okviru mejne policije pod centraliziranim nadzorom.
131. Profiliranje razvrsti predmete dejavnosti zaradi optimalne usmeritve in intenzitete potekajočih ukrepov na taktični ravni.	
132. Informacije glede kazalcev tveganja, profilov tveganja in tipičnega načina delovanja čezmejnega kriminala je treba policistom na lokalni ravni zagotavljati sistematično.	Profili se ohranjajo v bazah podatkov (e-okolje) in so na voljo mejnim policistom na uporaben način. Na primer seznami "top 10".
133. Na nacionalni in regionalni sektorski ravni bi morala obstajati enota za analizo tveganja in na lokalni ravni obveščevalci.	Redni sestanki in usposabljanje, ki jih na centralni ravni usklajuje nacionalna enota za analizo tveganja.
	Mejna policija na pristaniških mejnih prehodih sodeluje pri identifikaciji možnih nevarnosti za sredstva in infrastrukturo in verjetnost, da bi se zgodile, da bi vzpostavili in prednostno določili varnostne ukrepe v varnostnih načrtih pristanišča v okviru mednarodnega kodeksa o varnosti na ladjah in v pristaniščih.
6. Odkrivanje in preiskovanje čezmejnega kriminala v sodelovanju z vsemi pristojnimi organi pregona	
134. Obstajati mora sodelovanje pri odkrivanju in preiskovanju čezmejnega kriminala, nezakonitih migracij, tihotapljenja drog, orožja, streliva, ukradenih vozil in lastnine ter uporabe ponarejenih in ukradenih dokumentov.	Skupne ekipe za obveščevalne podatke o kaznivih dejanjih in preiskovanje. Skupna uporaba baz podatkov. Skupne baze podatkov. Skupna analiza tveganja na vseh ravneh. Skupna srečanja in programi usposabljanja.

135. Obstajati mora jasna ločitev glavnih pristojnih organov za vsak posamezen primer čezmejnega kriminala.	
136. Zasliševanje vseh odkritih nezakonitih priseljencev je treba opraviti, da se določijo poti, prekupčevalci, tihotapci in druga zadevna vprašanja (npr. ugotovitev cene, plačane tihotapcem za organizacijo nezakonitih prehodov meje).	
137. Nezakoniti priseljenci se evidentirajo pred morebitno zavrnitvijo vstopa, odstranitvijo ali ukrepi ponovnega sprejema.	Vključno s hrambo biometričnih podatkov.
7. <i>Ukrepi v tretjih državah tranzita in izvora</i>	
138. Obstajati mora zadostno dvo- in večstransko sodelovanje z organi mejne policije v tretjih državah tranzita in izvora.	Letna (ali dvoletna) srečanja na najvišji ravni. Sodelovanje sestavlja: – izmenjava informacij o nezakonitih migracijah – srečanja strokovnjakov – skupno usposabljanje, npr. za strokovnjake za listine srečanja in izmenjava informacij med letališči in pristanišči.
139. Uslužbenice konzulatov držav članic je treba usposobiti, da prepoznajo ponarejene potne listine in določijo kazalce tveganja prosilcev za vizum.	Mejna policija pošlje uradnike za zveze (npr. kot svetovalce za listine) v pomembne konzulate. Uradniki za zveze so usposobljeni za profiliranje in identificiranje ponarejenih dokumentov in opremljeni z ustreznimi napravami za preučevanje potnih listin. Uradniki za zvezo imajo dostop do SIS, VIS in ustreznih nacionalnih baz podatkov glede na nacionalno zakonodajo in svoje pristojnosti. Uradniki za zvezo imajo centralizirano večino posodobljenega znanja in najsodobnejših naprav za preučevanje listin.

140. Obstajati mora sodelovanje med zadevnimi letalskimi, ladijskimi in cestnimi prevozniki.	Usposabljanje in redna srečanja o sodelovanju med prevozniki in mejno policijo.
141. Obstajati mora sodelovanje med uradniki za zveze držav članic, ki so nameščeni v isti tretji državi ali regiji.	Mreža uradnikov za zvezo.
8. Sodelovanje s sosednjimi tretjimi državami	
142. Cilj sodelovanja s sosednjimi tretjimi državami je izboljšati varnost meje.	Skupne/mešane patrulje s pristojnimi organi sosednje tretje države. Tesno sodelovanje z organi, pristojnimi za mejne kontrole na posebnih območjih (npr. hkratne kontrole na premikajočih se vlakih) v skladu z zakonodajo EU in nacionalno zakonodajo.
143. Obstajati mora sodelovanje s sosednjimi tretjimi državami na vseh ravneh (centralni, regionalni in lokalni). 144. Sodelovanje se doseže z vzpostavitvijo ustreznih delovnih mehanizmov, kot je izmenjava informacij, ustreznih komunikacijskih kanalov, lokalnih kontaktnih točk, postopkov za ravnanje v sili in objektivna obravnava incidentov, da bi se izognili političnim sporom.	Koncept mejnega delegata, kar pomeni dvostransko sodelovanje pri upravljanju meje med mejno policijo dveh držav, na podlagi uradno organizirane strukture in postopkov. Ta koncept vsebuje: – regionalne načelnike, ki opravljajo naloge mejnega delegata – izmenjavo informacij – ad hoc posvetovanja – skupne preiskave – skupna usposabljanja in operacije – itd. Letna srečanja na najvišji ravni. Zadevne stalne delovne skupine na regionalni ravni. Redna in ad hoc srečanja ter skupne operacije in usposabljanja na lokalni ravni (mejni prehodi in zelena meja).
145. Obstajati mora izmenjava informacij o razmerah, povezanih z nezakonitimi prehodi meje ali čezmejnimi kaznivimi dejanji.	Skupne ocene nevarnosti in tveganj Skupni postopki za različne razmere, ki se redno testirajo.

9. Kontrolni ukrepi znotraj območja prostega gibanja, vključno z vračanjem	
146. Nadzorovanje državljanov tretjih držav naj bo sorazmerno in načrtovano v skladu z analizo tveganja.	Skupna analiza tveganja z ustreznimi organi (organi za priseljevanje, davčni organi, organi za delo, policija, carina, mejna policija).
147. Ukrepi za odkrivanje državljanov tretjih držav, ki nezakonito bivajo na ozemlju držav članic, morajo biti sistematični in načrtovani.	
148. Prijete nezakonite priseljence je treba obravnavati sistematično. – identifikacija in evidentiranje priseljencev – prepoznanje žrtev kaznivih dejanj, trgovine z ljudmi in zlorabe – zadostni ukrepi odstranitve ali izгона – prejem prošenj za azil	Vključno z evidentiranjem prstnih odtisov.
10. Sodelovanje obmejnih služb za upravljanje meja (mejne policije, carine, policije, enot za zagotavljanje nacionalne varnosti in drugih ustreznih organov)	
149. Usklajevanje sodelovanja obmejnih služb na vseh ravneh mora biti redno. Redna srečanja vodij služb, kjer se določajo letne usmeritve, cilji in smernice. Odločitve se podrobneje razložijo na načrtovalnih sestankih vodij na regionalni ravni. Dejanski urniki za skupne operacije, dejavnosti in druge ukrepe se uveljavijo na sodelovalnih sestankih lokalnih vodij.	Stalni odbor za usklajevanje sodelovanja obmejnih služb. Obnavljajoče predsedovanje sodelujočih. Skupne radijske komunikacije (npr. TETRA). Skupni centri za analizo tveganja. Skupna analiza tveganja. Skupni obveščevalni podatki o kaznivih dejanjih in skupine za predkazensko preiskovanje. Skupna uporaba baz podatkov. Skupne patrulje na zeleni in modri meji. Vzdrževanje in nadaljnji razvoj NCC.
150. Ločitev nalog med organi mora biti jasna. Treba se je izogibati podvajanju ukrepov.	
151. Izvajati je treba skupne delovne ureditve na mejnih prehodih.	Načelo enega postanka na kopenskih mejnih prehodih. (mejni policist in carinik skupaj). Sodelovanje na informativnih sestankih ob zamenjavi izmene drugih organov.

11. Sodelovanje med državami članicami	
152. Praktično in pragmatično dvo- in večstransko sodelovanje med sosednjimi državami članicami vključno s konkretno analizo, načrti in ukrepi za reševanje nezakonitega priseljevanja in čezmejnega kriminala.	Skupne skupine/centri za obveščevalne podatke o kaznivih dejanjih in analizo tveganja med sosednjimi državami članicami. Konkretni letni akcijski načrti ne le med centralnimi organi, ampak tudi med regionalnimi in lokalnimi organi.
153. Izvajati je treba sodelovanje s sosednjimi državami članicami glede pomorskega sodelovanja.	Izvajanje koncepta evropske mreže patrulj.
154. Mejna policija naj sodeluje v sodelovanju in v okviru FRONTEX. – Vzpostavitev, vzdrževanje in nadaljnji razvoj nacionalne kontaktne točke za FRONTEX. – Sodelovanje na sejah upravnega odbora FRONTEX. – Vzpostavitev in nadaljnji razvoj rezerve RABIT.	Aktivno sodelovanje v dejavnostih, ki jih usklajuje FRONTEX. – Sodelovanje v skupnih operacijah na kopenskih in morskih mejah in na letališčih. – Uporaba rezultatov projektov najboljših praks, ki jih izvaja FRONTEX in države članice. – Udeležba na raznih sestankih; FRAN, PRN, raziskave in razvoj, itd. – Izvajanje skupnega osnovnega učnega načrta in dneva usposabljanja EU. – Namestitvev začasno dodeljenih nacionalnih strokovnjakov v FRONTEX. – Seznam opreme v Centralni evidenci razpoložljive tehnične opreme (CRATE). – Vzpostavitev in vzdrževanje rezerve FJST. – namestitvev gostujočih policistov v kontaktne točke druge države članice. – Zagotavljanje kontaktnih točk v lastni državi.
12. Usklajevanje in skladnost dejavnosti držav članic in institucij ter drugih organov Skupnosti in Unije	
155. Jasna ločitev nalog v državi članici za sodelovanje z in v okviru organov in interesnih skupin EU.	Zagotovitev, da se v zadevnih delovnih skupinah Sveta upošteva operativni vidik.

13. Preprečevanje korupcije	
156. Protikorupcijski ukrepi se izvajajo v skladu z nacionalnimi protikorupcijskimi strategijami.	Plače mejne policije so na konkurenčni ravni. Načelniki se zamenjujejo med postajami. Uredi se dodatno zaposlovanje izven mejne policije.
157. Na nobeni ravni ne sme obstajati možnost preprečevanja opravljanja temeljitih kontrol nekaterih oseb, profilov, prevoznikov, itd.	
158. Mobilne enote morajo imeti možnost opravljati nenapovedane operacije, neodvisno od lokalnega vodstva, na področjih, kjer je korupcija običajen pojav.	
159. V splošnem naj bi bila na vsakem mejnem prehodu prisotna vsaj dva uradnika, tudi na mejnih prehodih za obmejni promet (npr. en mejni policist in en carinik).	Mejne kontrole se nadzorujejo in evidentirajo. Te evidence se lahko uporabljajo za preiskovanje kaznivih dejanj, npr. pri pregonu potnikov za poskus podkupovanja. Potniki ne morejo izbrati voznega pasu glede na identiteto mejnega policista v kabini (npr. zatemnjena stekla). Mejni policisti ne poznajo svoje točne naloge pred začetkom dela. Občasna zamenjava izmen.
160. Mejna policija mora imeti notranjo revizijsko enoto.	Opravljajo se nenapovedani inšpekcijski pregledi.
161. Za mejne policiste obstaja kodeks ravnanja, npr. da se izognejo primerom korupcije ali primerom, ki bi lahko vodili v korupcijo.	Organiziranje usposabljanja o kodeksu ravnanja.

3. DRUGI DEL: VRAČANJE IN PONOVI SPREJEM

A. UVOD – UKREPI VRAČANJA IN PONOVNEGA SPREJEMA ZA BOJ PROTI NEZAKONITIM MIGRACIJAM

Reševanje problema nezakonitega priseljevanja državljanov tretjih držav je že od začetka izvajanja skupne migracijske politike ena od njenih osnovnih nalog.

Državljeni tretjih držav nezakonito vstopajo na ozemlje držav članic in pri tem prečkajo kopenske, morske ali zračne meje. Pogosto uporabljajo ponarejene dokumente ali pa jim pomagajo tihotapci ljudi. Vendar pa obstaja še ena kategorija državljanov tretjih držav, ki sprva zakonito vstopijo na schengensko območje in pri tem uporabijo veljavne vizume ali brezvizumski obmejni promet, nato pa nezakonito podaljšajo svoje bivanje ali spremenijo namen bivanja brez vednosti ali dovoljenja ustreznih organov. V tretji kategoriji nezakonitih migrantov pa so tisti državljani tretjih držav, ki v državi schengenskega območja zaprosijo za status begunca in nato v njej nezakonito ostanejo, čeprav so pristojni nacionalni organi njihove prošnje nepreklicno zavrnil.

Verodostojnost skupne migracijske politike bi bilo treba ohraniti s sprejetjem vse bolj učinkovitih ukrepov proti navedenim kategorijam migrantov, namenjenim njihovemu trajnemu vračanju v državo izvora ali države bivanja, in sicer do poteka obdobja prepovedi vstopa, kot je določen z zakonodajo.

S širitvijo schengenskega območja so za boj proti nezakonitim migracijam, tj. za vse dejavnosti, povezane z vračanjem in ponovnim sprejemom, odgovorne tiste države, ki varujejo zunanje meje. To pomeni, da morajo biti solidarnost, vzajemno zaupanje in učinkovito sodelovanje med ustreznimi organi držav članic temelji učinkovitega boja proti nezakonitim migracijam na tako velikem območju brez notranjih mejnih kontrol. Finančna sredstva, ki so na voljo v okviru različnih finančnih instrumentov EU, je treba uporabiti za ukrepe, ki bodo spodbujali sodelovanje med državami članicami na področju politike vračanja. V ta namen naj vso možno pomoč ponudi tudi agencija FRONTEX v skladu s svojim mandatom.

Pri sprejemanju odločitev in odločanju o ukrepih za boj proti nezakonitim migracijam ne smemo pozabiti na humano in spoštljivo ravnanje z nezakonitimi migranti, zlasti kadar so bili žrtve trgovine z ljudmi, nato pa jih zlorabljali še njihovi delodajalci. Zato je spoštovanje temeljnih pravic in načela nevračanja ena od prioritet skupne migracijske politike.

Prav tako je pomembno, da se pri izvrševanju vračanja upošteva pravilo o dajanju prednosti prostovoljnemu vračanju, zlasti takšnemu, ki ga podpirajo različni programi, posebej oblikovani za ta namen, pred odstranitvijo državljanov, ki bi se morala izvesti le v skrajnem slučaju. Prav zaradi tega je tako pomembno, da prejmejo vse zadevne strani čim več informacij o razpoložljivosti pomoči, ki jo lahko prejmejo tisti, ki se odločijo za vrnitev, oziroma tudi o organizacijah, specializiranih za ta vprašanja, kot je denimo IOM. Večkrat ko bodo tovrstne vrnitve izvedene, bolj učinkovite bodo na dolgi rok.

Naslednji faktor, odločilnega pomena za učinkovito izvršitev vračanja, je uspešno preverjanje nacionalnosti in identitete oseb, ki bodo vrnjene in ki nimajo ustreznih potnih listin; to preverjanje naj se izvede z uporabo vseh možnih sredstev. Evropska potna listina, ki se izda osebam, ki bodo odstranjene, je rešitev, ki bi se lahko uporabila za poenostavitev postopka vračanja.

Države članice, Svet in Evropski parlament v ta namen oblikujejo skupne standarde. Namen dela, ki je potekalo med letoma 2005 in 2008, je bila priprava direktive Evropskega parlamenta in Sveta, s katero bi vsem državam članicam določili skupne standarde za postopke odstranitve državljanov tretjih držav, ki nezakonito bivajo na ozemlju Unije. Namen direktive je oblikovanje skupnih pravil za vračanje, odstranitev, uporabo primerne sile in načinov odkrivanja ter uvedbo prepovedi vstopa za nezakonite migrante.

Za izboljšanje učinkovitosti dejavnosti, povezanih z vračanjem, si Evropska komisija v skladu z mandati, ki ji jih je podelil Svet, še naprej prizadeva za sklenitev novih sporazumov s tretjimi državami o ponovnem sprejemu, vključno z državami, ki mejijo na ozemlje Unije, oziroma z državami z visokim migracijskim pritiskom.

Pričujoči material je skupek dosedanjih izkušenj držav članic pri vračanju in ponovnem sprejemu ter opis najboljših praks na teh področjih. Prispeval naj bi k poenotenju postopkov, povezanih z organizacijo vračanja nezakonitih migrantov, in k večji učinkovitosti vračanja.

Vsebina tega dela schengenskega kataloga, ki se nanaša na vprašanja, ki jih bo urejala direktiva Evropskega parlamenta in Sveta o skupnih standardih in postopkih v državah članicah za vračanje državljanov tretjih držav, nezakonito bivajočih v EU, se uporablja začasno. Nikakor ne vpliva na razlago in prenos določb te direktive niti ne navaja pričakovanih rezultatov prihodnjih smernic Komisije, ki bi lahko bile sestavljene v zvezi z vprašanji, ki jih ureja navedena direktiva. V luči priprav teh smernic Komisija ni odobrila vsebine sedanjih priporočil in najboljših praks.

B. PODROBNOSTI PRIPOROČIL IN NAJBOLJŠIH PRAKS

1. Pregled ustreznih mednarodnih pravnih aktov in pravnih aktov Skupnosti	
PRIPOROČILA	NAJBOLJŠE PRAKSE
1. Ukrepi vračanja morajo ostati v skladu z veljavno zakonodajo in se morajo uporabljati na podlagi določb iz naslednjih mednarodnih pravnih aktov: – Evropske konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin, ki je bila 4. novembra 1950 podpisana v Rimu; – Konvencije Združenih narodov o statusu beguncev z dne 28. julija 1951, podpisana v Ženevi, in Protokola z dne 31. januarja 1967, ki dopolnjuje konvencijo in ki je bil podpisan v New Yorku; – Konvencije Združenih narodov o otrokovih pravicah z dne 20. novembra 1989; – Listine o temeljnih pravicah Evropske unije z dne 7. decembra 2000; – smernic o prisilnem vračanju, ki jih je Odbor ministrov Sveta Evrope sprejel 4. maja 2005; – Konvencije ZN proti mučenju in drugim oblikam okrutnega, nečloveškega in ponižujočega ravnanja ali kaznovanja z dne 10. decembra 1984; – Konvencije o izvajanju Schengenskega sporazuma z dne 14. junija 1985 med vladami držav Gospodarske unije Beneluks, Zvezne republike Nemčije in Francoske republike o postopni odpravi kontrol na skupnih mejah; – Uredbe (ES) št. 767/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. julija 2008 o vizumskem informacijskem sistemu (VIS) in izmenjavi podatkov med državami članicami o vizumih za kratkoročno prebivanje (Uredba VIS); – Direktive Sveta 2003/110/ES z dne 25. novembra 2003 o pomoči v primeru tranzita za namene repatriacije	

po zračni poti; – Direktive Sveta 2001/40/ES z dne 28. maja 2001 o medsebojnem priznavanju odločb o izgonu državljanov tretjih držav; – Direktive Evropskega parlamenta in Sveta o skupnih standardih in postopkih v državah članicah za vračanje državljanov tretjih držav, ki nezakonito prebivajo v EU; – Odločba Sveta 2004/573/ES z dne 29. aprila 2004 o organiziranju skupnih letov zaradi odstranitve državljanov tretjih držav, ki so predmet posameznih odredb o odstranitvi, z ozemlja dveh ali več držav članic; – Odločba Sveta 2004/191/ES z dne 23. februarja 2004 o določitvi meril in praktičnih rešitev za izravnavo finančnih neskladij, ki so posledica uporabe Direktive 2001/40/ES o medsebojnem priznavanju odločb o izgonu državljanov tretjih držav. Uporaba ukrepov in postopkov je nujna za vračilo nezakonitih migrantov na podlagi pravnih določb, na katere se neposredno sklicujejo, ali v ustreznih primerih na podlagi njihove vključitve v nacionalno zakonodajo. Določbe schengenskega pravnega reda je treba v potrebni meri vključiti v nacionalno zakonodajo znotraj rokov, ki so določeni v teh določbah.	
--	--

2. Zaščita pred odstranitvijo	
PRIPOROČILA	NAJBOLJŠE PRAKSE
2. Uporaba načela nevračanja za zaščito oseb, običajno beguncev, pred vrnitvijo v države, kjer bi lahko bili ogroženi njihovi življenje in svobosčine.	Hitra identifikacija primerov oseb, ki upravičeno zahtevajo uporabo načela nevračanja. Nenehno spremljanje razmer v tretjih državah.
3. Spoštovanje pravice do iskanja zaščite.	Spoštovanje preverjenih izjav državljanov tretjih držav, ki so zaprosili za zaščito.
4. Spoštovanje zagotovil v zvezi s človekovimi pravicami med pridržanjem in med postopkom vračanja nezakonitih migrantov.	Ustvarjanje primernih pogojev v specializiranih centrih za pridržanje. Omogočanje stikov z ustreznimi mednarodnimi in nevladnimi organizacijami, ki se ukvarjajo z nezakonito bivaječimi državljani tretjih držav.

3. Postopki za posebne kategorije državljanov tretjih držav	
PRIPOROČILA	NAJBOLJŠE PRAKSE
5. Pri družinah je treba spoštovati načelo enotnosti.	Pri vračanju družine v državo izvora se v največji možni meri upošteva celovitost družine.
6. Pri izvajanju postopka, ki vključuje nezakonito bivajočega državljana tretje države in katerega rezultat je odločba o vrnitvi v državo izvora oziroma na stalni naslov, mora biti ta oseba deležna posebne oskrbe, če obstajajo dokazi, da je bila žrtev trgovine z ljudmi.	Pri izvajanju postopka vračanja državljana tretje države je priporočljivo opraviti pogovor z osebami iz rizičnih skupin, da bi pridobili dokaze o tem, ali so bile te osebe žrtve trgovine z ljudmi. Zagotavljanje posebnih programov, namenjenih žrtvam trgovine z ljudmi, vključno s pomočjo, zaščito in psihološko podporo, ki jih nudijo strokovni delavci. Vzdržati se je treba namestitve teh oseb v centre za pridržanje pred njihovim vračilom, razen če je to nujno potrebno. Vzpostavitev sodelovanja z drugimi institucijami, ki so dejavne na področju pomoči žrtvam trgovine z ljudmi.
7. Z osebami, katerih psihično-fizično stanje nakazuje, da so verjetno doživele hude travme, je treba ravnati še posebej pozorno.	Zagotavljanje takojšnje pomoči tej kategoriji državljanov tretjih držav, vključno z dostopom do ustrezne zdravstvene in psihološke oskrbe. Ustrezen razmislek o pridržanju te kategorije oseb in zagotavljanje sredstev zaščite, če so pridržani.
8. Postopki za invalidne osebe bi morali upoštevati potrebe, ki izhajajo iz njihovega zdravstvenega stanja.	Prilagoditev centrov za pridržanje potrebam invalidnih oseb. Zagotavljanje posebne pomoči in dostopa do zdravstvene oskrbe invalidnim državljanom tretjih držav. Zagotavljanje nujne pomoči med postopkom vračanja in obveščanje države izvora o vrnitvi.

9. Postopek za mladoletnike brez spremstva mora upoštevati posebni položaj te kategorije državljanov tretjih držav.	Temeljita preiskava državljanov tretjih držav, ki so izjavili, da mladoletni in tako prikrili dejstvo, da to dejansko niso več. Določitev skrbnika mladoletniku, ki je brez spremstva. Izogibanje namestitvam mladoletnikov v centre za pridržanje pred vračanjem; takšnim namestitvam se ne sme dajati prednosti pred drugimi sredstvi zaščite za izvedbo postopka vračanja, vključno z izvrševanjem sprejete odločbe. Zaželeno je, da se ti mladoletniki namestijo v ustrezne namestitvene centre, ki jih vodijo pristojne institucije.
10. Treba je sprejeti ustrezne ukrepe za zagotovitev zadostne oskrbe in zaščite mladoletnikov brez spremstva.	Zagotavljanje oskrbe, ki jo med vračilom mladoletnikov nudi dodeljeni skrbnik, ali kontaktiranje družin mladoletnikov pred njihovo vrnitvijo. Vzpostavitev in/ali ohranjanje sodelovanja z nevladnimi organizacijami in institucijami, ki pomagajo mladoletnikom brez spremstva. Koristni so posebni tečaji in seminarji usposabljanja za predstavnike pristojne institucije, ki zajemajo vprašanja zaščite in oskrbe mladoletnika brez spremstva.

4. Odločbe o vrnitvi	
PRIPOROČILA	NAJBOLJŠE PRAKSE
11. Odločbe o vrnitvi se izdajo v pisni obliki; v njih mora biti navedena biti pravna podlaga, utemeljitev z obrazložitvijo trenutnega položaja zadevne osebe in pravica do pritožbe na odločbo.	V skladu z zahtevami schengenskega pravnega reda in v skladu s splošno veljavnimi določbami natančna določitev podrobnih pravil za postopke, načela, pogoje in učinke izdaje odločb o vrnitvi ter izjem, ki se uporabljajo v primeru takšnih odločb za nezakonito bivajoče osebe.
12. Zagotoviti je treba prostovoljno izvrševanje odločb o vrnitvi znotraj določenih časovnih rokov, vendar z možnimi izjemami, zlasti kjer sta ogrožena državna varnost ali javni red.	Izvrševanje prostovoljnih odločb o vrnitvi državljanov tretjih držav, vključno s podporo in pomočjo v okviru posebnih programov in institucij.
13. Vsebina odločbe o vrnitvi lahko vsebuje okvirne stroške, nastale pri vračanju zadevne osebe. V vsebini odločbe o vrnitvi mora biti navedeno, kdo te stroške krije. Povračilo stroškov je lahko predmet ločenega postopka.	Uporaba vseh pravnih sredstev za obremenitev delodajalcev, ki nezakonito zaposlujejo priseljence, in oseb ali institucij, ki jih privabljajo, ter prevoznikov in državljanov tretjih držav s stroški vrnitve pri izvrševanju odločbe o vrnitvi.
14. Državljan tretjih držav, ki so v postopku vračanja, morajo biti obveščeni o vsebini odločbe o vrnitvi v jeziku, ki ga lahko razumejo ali za katerega se domneva, da ga razumejo.	Določitev jezika, ki ga oseba lahko razume ali za katerega se domneva, da ga razume, ki se bi uporabljal med vračilom ali katerim koli drugim postopkom. Koristna je priprava standardiziranih obrazcev odločb o vrnitvi v najpogostejših jezikih, ki jih govorijo nezakonito bivajoči državljani tretjih držav.
15. Del odločb o vrnitvi morajo biti tudi kazni v obliki prepovedi vstopa za določeno obdobje, odvisno od razlogov, zaradi katerih so bile izrečene.	Zagotavljanje ustreznih instrumentov iz nacionalne zakonodaje in/ali EU zakonodaje za izvrševanje kazni, kot je informacijski sistem, ki je na voljo mejnim, policijskim, pravosodnim in migracijskim organom za vnos oseb, ki imajo prepoved vstopa. Primerna uporaba prepovedi vstopa, kot jo izvajajo druge države članice, da bi se izognili situacijam, v katerih se za enake razloge, na podlagi katerih je bila sprejeta odločba o vrnitvi, izreče povsem različna dolžina trajanja prepovedi vstopa.

5. Prijetje državljanov tretjih držav	
PRIPOROČILA	NAJBOLJŠE PRAKSE
16. Nezakonito bivajoče državljane tretjih držav je treba prijeti in ob tem ustrezno upoštevati dostojanstvo in osnovne pravice prijete osebe.	Zagotavljanje informacij prijetim osebam o njihovih pravicah in dolžnostih v jeziku, ki ga lahko razumejo ali za katerega se domneva, da ga razumejo. Takojšnja zagotovitev informacij o pravnih razlogih za odvzem prostosti. Takojšnja zagotovitev zdravstvenih pregledov in oskrbe, kadar je to potrebno in/ali zahtevano v skladu z zakoni. Namestitev prijete osebe v posebej prilagojene in temu namenjene sobe, ki izpolnjujejo varnostne in higienske standarde.

6. Pridržanje državljanov tretjih držav v centrih za pridržanje	
PRIPOROČILA	NAJBOLJŠE PRAKSE
17. Namestitev državljanov tretje države v centre za pridržanje bi morala biti izvedena le v skrajnem slučaju, za kratko časovno obdobje in za namen izvršitve vračanja; izvedena bi morala biti le v nujnih primerih in kot najbolj učinkovit način za pripravo in izvedbo postopka odstranitve ali izvršitve predhodno sprejete odločbe o vrnitvi. Pridržanje se ne sme obravnavati kot kazen.	Organ, ki je pristojen za odreditev pripora, in/ali sodišče bi moral biti edini organ, ki odloča o namestitvi državljana tretje države v center za pridržanje. Preučitev vsakega primera posebej. Zagotavljanje državljanom tretjih držav pravice do pritožbe na odločbo sodišča ali drugega pristojnega organa. Takojšen pregled odločbe sodišča ali organa, če odločbe o vrnitvi ni mogoče izvršiti zaradi pravnih, tehničnih ali drugih razlogov.
18. Državljeni tretjih držav, ki so bili nameščeni v centre za pridržanje, morajo ves čas svojega bivanja v centru za pridržanje imeti dostop do informacij o pravni pomoči in drugih pravicah. Obveščeni morajo biti tudi o svojih dolžnostih.	Obveščanje državljanov tretjih držav o njihovih pravicah in dolžnostih in zagotavljanje pravnih določb, ki urejajo pridržanje v tovrstnih centrih, v jeziku, ki ga lahko razumejo ali za katerega se domneva, da ga razumejo. Zagotavljanje tovrstnih informacij takoj ob prihodu v te centre. Zagotavljanje rednih obiskov nevladnih organizacij, ki nudijo pravno pomoč centrom za pridržanje, in obveščanje državljanov tretjih držav o možnosti posvetovanja z njimi.
19. Državljeni tretjih držav, ki jih čaka odstranitev, ne smejo biti pridržani skupaj z obsojenimi osebami ali osebami, za katere obstaja sum, da so storile kaznivo dejanje.	Kolikor je to mogoče, namestitev centrov za pridržanje v prostorih, določenih v ta namen.
20. Standardizirati je treba standarde in pogoje v centrih za pridržanje ter pogoje za pridržanje.	Kolikor je to mogoče, opredelitev standardov in pogojev v centrih za pridržanje ter pogojev za pridržanje v skladu z nacionalno zakonodajo.

21. Mladoletniki, zlasti tisti brez spremstva, se smejo v takšnih centrih pridržati le, če ni druge možnosti za učinkovito izvedbo postopka vračanja pod zjamčenimi pogoji.	V prostorih centra določitev ločenih sob za mladoletnike brez spremstva, da bi preprečili stik z odraslimi osebami, ki z njimi niso v sorodu. Zagotavljanje mladoletnikom, ki so nameščeni v centrih za pridržanje, dostop do osnovne izobrazbe. Znotraj infrastrukture centrov za pridržanje zagotavljanje prostorov za izobraževanje, rekreacijo, šport in druge aktivnosti v prostem času.
--	--

7. Identifikacija in izdaja začasnih potnih listin	
PRIPOROČILA	NAJBOLJŠE PRAKSE
22. Poiskati je treba alternativne metode za potrditev državljanstva in identitete državljanov tretjih držav, ki bodo odstranjeni, ki se bodo razlikovale od običajnih stikov z diplomatskimi misijami držav izvora nezakonitih priseljencev.	Koristen je začetek in vzpostavitev tesnega sodelovanja z organi, pristojnimi za ta vprašanja, v državi, iz katere so nezakoniti priseljenci prišli, in/ali v državi njihovega izvora. Organizacija obiskov strokovnjakov navedenih organov za namene preverjanja državljanstva in identitete državljanov tretjih držav, ki bodo odstranjeni. Vzpostavitev sodelovanja z diplomatskimi misijami v državi izvora za preverjanje državljanstva in identitete. Vzpostavitev postopkov predhodnega preverjanja državljanstva in identitete državljanov tretjih držav, in sicer z organizacijo intervjujev z jezikovnimi in kulturnimi strokovnjaki, ki lahko preverijo izjave državljanov tretjih držav. Koristna je vzpostavitev zbirke informacij, ki so nujne za preverjanje državljanstva nezakonitih migrantov iz tretjih držav. Iskanje rešitev z organi tretjih držav glede možnosti uporabe evropskih potnih listin, kadar je državljanstvo osebe nedvoumno potrjeno in kadar podrobno preverjanje lahko poteka na meji v državi vrnitve.
23. Krepitev sodelovanja na področju potrjevanja državljanstva in identitete povratnikov.	Uporaba mreže ICONET za delovni instrument na področju vračanja, vključno s skupnimi operacijami vračanja. Dejavna udeležba v mreži direktnih kontaktnih točk za zadeve v zvezi z vračanjem, ki so odgovorne za pridobitev potnih listin in odstranitve, ki jih usklajuje agencija FRONTEX. Iskanje skupnega in enotnega

	pristopa za postopke potrjevanja državljanstva in identitete povratnikov, ki jih uporabljajo tretje države. Organizacija skupnih misij v tretje države in udeležba v njih, ki so namenjene iskanju učinkovitih postopkov za potrjevanje državljanstva in identitete in jih sofinancira EU. Sodelovanje z drugimi državami članicami na področju organizacije obiskov strokovnjakov (etničnih) iz tretjih držav, ki bi lahko pomagali pri potrjevanju državljanstva in identitete nezakonitih priseljencev.
--	---

8. Sporazumi o ponovnem sprejemu	
PRIPOROČILA	NAJBOLJŠE PRAKSE
24. Vzpostavitev in krepitev dvostranskega in večstranskega (EU) sodelovanja, zlasti z državami izvora nezakonitih priseljencev ali državami tranzita, namenjenega poenostavitvi postopkov za odstranitev državljanov tretjih držav.	Sklenitev sporazumov o ponovnem sprejetju ali ureditev na delovni ravni (npr. memorandum o soglasju), ki pripomorejo k izboljšanju učinkovitosti vračanja.
25. Vzpostavitev novih metod za učinkovito izvajanje sporazumov o ponovnem sprejemu ali ureditev na delovni ravni.	Vzpostavitev neposrednega sodelovanja na delovni ravni z organi tretjih držav, ki so pristojni za migracijska vprašanja, bi lahko bila učinkovito sredstvo za izvajanje sporazumov o ponovnem sprejemu. Obiski strokovnjakov iz držav, ki jih zavezujejo sporazumi o ponovnem sprejemu ali ureditve na delovni ravni, namenjeni preverjanju državljanstva in identitete državljanov tretjih držav, ki bodo odstranjeni.
26. Redno spremljanje izvedljivosti veljavnih sporazumov.	Redna srečanja na delovni ravni za oceno določb sporazumov ali ureditev. Uporaba vseh možnosti, ki jih nudijo obstoječe delovne skupine ali drugi forumi za izmenjavo informacij v teh zadevah.

9. Odstranitev	
PRIPOROČILA	NAJBOLJŠE PRAKSE
27. Odstranitev bi morala biti skrajna možnost, da bi se zagotovilo izvrševanje odločb o vrnitvi.	Vzpostavitev kontaktnih točk v tranzitnih državah za poenostavitev odstranitve po zraku in kopnem. Izvajanje takšnih postopkov s strani osebja, usposobljenega za uporabo prisilnih ukrepov in na področju človekovih pravic, vključno z osnovnim znanjem tujih jezikov. Uporaba najboljših praks agencije FRONTEX za odstranitev nezakonito bivajoče državljane tretjih držav, vključno z varnostnimi predpisi, s strani ustreznih organov. Ključnega pomena je tesno sodelovanje s civilnimi letalskimi prevozniki.
28. Odstranitev mora biti izvedena ob podpori mednarodnega sodelovanja.	Skupne operacije vračanja prispevajo k povečanju učinkovitosti odstranitve. Okrepitev sodelovanja z agencijo FRONTEX. Uporaba mreže ICONET za izmenjavo informacij je ključnega pomena za ohranjanje učinkovitega sodelovanja. Vzpostavitev kontaktnih točk znotraj držav članic.
29. Postopki odstranitve morajo biti izvedeni ob ustreznem spoštovanju človekovih pravic in človeškega dostojanstva.	Razvoj in izpopolnjevanje tečajev usposabljanja za spremno osebje in poudarjanje vidika človekovih pravic in človeškega dostojanstva. Resno upoštevanje vidikov kulturne in verske raznolikosti.

10. Poenostavitev pomoči pri prostovoljnem vračanju	
PRIPOROČILA	NAJBOLJŠE PRAKSE
30. Pomoč pri prostovoljnem vračanju naj bo ena od možnosti vračanja državljanov tretjih držav.	Ključnega pomena je razširjanje informacij med državljani tretjih držav o pravilih in načelih pomoči pri prostovoljnem vračanju. Oblikovanje programov, namenjenih organizaciji in izvedbi pomoči pri prostovoljnem vračanju v sodelovanju z mednarodnimi in nevladnimi organizacijami in z uporabo ustreznega financiranja EU. Sodelovanje z mednarodnimi in nevladnimi organizacijami za spodbujanje pomoči pri prostovoljnem vračanju. Izvajanje kampanje obveščanja prek ustreznih organizacij, namenjene spodbujanju pomoči pri prostovoljnem vračanju, vključno s srečanji s predstavniki diaspore in diplomatskimi misijami države izvora nezakonitih priseljencev. Seminarji in delavnice, organizirani med predstavniki, pristojnimi za te zadeve, so uporabni forumi za izmenjavo izkušenj in stališč. Poenostavitev pomoči pri prostovoljnem vračanju z oblikovanjem pravnih rešitev za zmanjšanje posledic nezakonitega bivanja.
31. Krepitev trajnosti pomoči pri prostovoljnem vračanju, in sicer z dejavnostmi za vzpostavitev dolgoročne perspektive.	Pomoč državljanom tretjih držav, ki so se odločili za pomoč pri prostovoljnem vračanju, z dodatnimi sredstvi, ki jih prejmejo za ustanovitev gospodarske dejavnosti po vrnitvi. Z zagotavljanjem usposabljanja za pridobitev strokovnih znanj preden zaprosijo za pomoč pri prostovoljnem vračanju ali po vrnitvi v njihovo državo izvora bi se povratnike lahko usposobilo za zaposlitev v določenih poklicih.

11. Sodelovanje z nevladnimi organizacijami (NVO)	
PRIPOROČILA	NAJBOLJŠE PRAKSE
32. Ohranjanje stikov med nacionalnimi vladnimi organi, NVO in mednarodnimi organizacijami, ki so dejavne na področju vračanja in se ukvarjajo z državljani tretjih držav.	Vzpostavitev informacijskih poti in organiziranje rednih srečanj med odgovornimi osebami in organizacijami. Izmenjava informacij vsebuje preglede in ocene postopkov vračanja in programov ter izvajanje najboljših praks. Organizacija skupnih seminarjev, usposabljanj, delavnic in razširjanje najboljših praks.
33. Vzpostavitev nadzornega sistema na področju vračanja.	Sklepanje sporazumov s strani zadevnih organov, v katerih so navedene potrebe po nadzornih ukrepih in metode teh ukrepov.

12. Pravna pomoč/pravno svetovanje državljanom tretjih držav	
PRIPOROČILA	NAJBOLJŠE PRAKSE
34. Možnost pridobitve brezplačnega pravnega svetovanja, pravnega zastopanja in po potrebi pomoč tolmača.	Predložitev ustreznih informacij v jeziku, ki ga oseba razume ali za katerega se domneva, da ga razume, vključno s pogoji za pridobitev brezplačnega pravnega svetovanja ali zastopanja. Zagotavljanje tolmačev nacionalnim institucijam.